

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

1931-yildan chiqsa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2016-yil 2-iyul, shanba № 53 (8910)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИГА 25 ЙИЛ» ЭСДАЛИК НИШОНИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТҮҒРИСИДА

Ватанимиз истиқололининг 25 йиллигини кенг нишонлаш муносабати билан жамда мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, илмий, маънавий салоҳиятини ва мудофаа қудратини юксалтириш, давлатимиз сарҳадларининг дахлизисларини таъминлаш, демократик ислоҳотларни аомира ошириш, жамиятимизда хўм сурʼатнган миллатларро дўстлик ва тутувлики, тинчлик ва барқарорликни асрар, миллӣ маданиятимиз ва санъатимизни ривоҷлантириш, соғлом ва барқамол аводни вояга етказиш, ёшларни

мизни ватанпарварлик ва истиқол оғоларига садоқат руҳида тарбиялаш ишларига мунособ ҳисса кўшган юртдошларимизни тақдирлаш мақсадида:

1. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони таъсис этилсин.

2. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишонининг Низоми ва тасвиғи 1, 2-йиловларга мувоғиқ тасдиқлансан.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти И.КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
2016 йил 1 июль

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2016 йил 1 июлдаги ПФ-4807-сонли Фармонига 1-илова

«Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони түғрисидаги НИЗОМ

1. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони билан мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, илмий, маънавий салоҳиятини ва мудофаа қудратини юксалтириш, давлатимиз сарҳадларининг дахлизисларини таъминлаш, демократик ислоҳотларни аомира ошириш, жамиятимизда хўм сурʼатнган миллатларро дўстлик ва тутувлики, тинчлик ва барқарорликни асрар, миллӣ маданиятимиз ва санъатимизни ривоҷлантириш, соғлом ва барқамол аводни вояга етказиш, ёшларни

си фуқароси бўлмаган шахслар ҳам тақдирлашни мумкин.

3. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони Ўзбекистон Республикаси Президенти ёки унинг номидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Конунчилик палатасининг Слиkeri, Ўзбекистон Республикаси Консул Боз вазири, вазирлик, идора ва жамоат бирлашмаларининг республика органлари раҳбарлари, Коракалпогистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, шунингдек, бунга вакил қилинган бошқа шахслар томонидан таннана вазиятда топширилади.

Мукофотларнинг эсдалик нишони билан бирга унинг гувоҳномаси берилади.

4. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони кўкракнинг чап томонига давлат мукофотларидан кейин тақилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
июлдаги ПФ-4807-сонли Фармонига 2-илова

«Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишонининг ТАВСИФИ

«Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони 0,25 микрон қалинликдаги олтин билан қопланган мис қотишмасидан тайёрлади ва диаметри 34 миллиметрли доира шаклида бўлади.

Эсдалик нишонининг олд томони марказида кўш нурлари фонида Мустақиллик майдонида жойлашган Мустақиллик ва эзгули монументида акс этирилган Баҳтиёр она ҳайкални тасвирланган. Эсдалик нишонининг айласи бўйлаб зарҳал ҳория билан ўралган оқ эмалли доирада «O'ZBEKISTON MUSTAQILLIGIGA» сўзлари, пастки қисми марказида эса иккита саккиз қўррали юлдуз оралиғида «25 YIL» ёзуви аке этган. Ёзувлар зархалланган.

Эсдалик нишонининг орка томонига Ўзбекистон Республикасиининг Давлат герби, пастки қисмининг марказида «2016» ёзуви тасвирланган.

Тасвирлар ва ёзувлар қабариқидир.

Эсдалик нишонининг олд ва орка томонларининг чётлари қабариқи доира билан ўралган.

Эсдалик нишони илгакчалар ва ҳалқача

ёрдамида тўғри тўртбурчак шаклидаги қадағич билан туаштирилган. Қадағич Ўзбекистон Республикасиининг Давлат байроби рангларидаги, эни 20 миллиметрли шойи лента билан қопланган.

Қадағичнинг бўйи – 16 миллиметр, эни – 25 миллиметр.

Қадағичнинг орка томонига эсдалик нишонини кийимга тақиб кўйиш учун тўғониғиғ кўришидаги мослама ўрнатилган.

Истиқтол йилларида мамлакатимизнинг бошқа вилоятларида бўлгани сингари Сурхон воҳасидга ҳам улкан янгиланиш ва ўзгаришлар рўй берди. Шаҳар ва қишлоқлар киёфаси тубдан ўзгариб, одамларнинг турмуш даражаси юксалиб бораётir. Бир пайтлар факат қишлоқ ҳўжалиги маҳсу-

лотлари етишириш билан чекланган воҳада бугун са ноатнинг бир неча тuri изчири ривожланаётir. Замонавий илфор технологиялар билан жихозланган корхоналар ишга туширилмоқда, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик тараққиёт мөнда.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жойларда ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, амала оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари билан яқиндан танишиши мақсадида 30 июнь

куни Сурхондарё вилоятига ташриф буюрди.

КЕНГ КҮЛАМЛИ ИСЛОХОТЛАР – ЭЛУ ЮРТИМИЗ ФАРОВОНИГИНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Бундай улкан ўзгариш ва янгила-нишларни вилоятда эришилётган ютуқлар мисолига яқол кўриш мумкин. Жорий йилнинг биринчи чорагида вилоятда ялпи худудий маҳсулот ўсиши 8,4 фоизни, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 7,6, кишлок хўжалиги маҳсулотлари етишириш 7,4, курилиш-пурдат ишлари 11,5 фоизни ташкил этди. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг изчил ривожланиши натижасида вилоят ялпи худудий маҳсулотидаги кичик бизнеснинг улуши 57,4 фоизга етди. Хусусий секторда куляй ишлабкор-мөнлик муҳити яратилгани, соҳага кўплаб имтиёз ва преференциялар бериладиган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг изчил ривожланиши таъминланмоқда. Шу йилнинг биринчи чорагида вилоятда беш ўзга яқин кичик бизнес субъекти ташкил этилди. Тижорат банкалари томонидан хусусий секторга 180 миллиард сўмга яқин кредит маблалари ахротилиди.

Мустакилларимизнинг 25 йиллик байрамигача 241 янги лойиҳани фойдаланишга топшириш мўлжалланган. Термиз туманиндағи "Жануб кўёши" маъсултияте чекланган жамиятидаги 4,2 миллиард сўмлик инвестициялар хисобига йилига 1,2 минг тонна сут маҳсулотларини қайта ишлаш орқали курук сут, пишлок, бринза ва йогурт ишлаб чиқариши ўзлаштирилаётган бўлса, "Gold Dried Fruits" корхонасида уч миллион долларлик инвестициялар хисобига 30 минг тонна мева-сабзавот маҳсулотларни куритиш ва замонавий омборхона-на лойиҳаси ишга туширилади.

Ислом Каримов вилоятга сафарини Термиз шаҳрида миллий ва замонавий меъморлик услублари асосида барпо этилган Хотира майдони билан танишишдан бошлади.

Президентимизнинг 2015 йил 22 майдайдаги "2015-2017 йилларда Сурхондарё вилоятининг йўл-транспорт, мухандислик-коммуникация ва иктиомий инфраструктурасини янада ривожлантириш чора-таддирлари дастури тўғрисида"ги қарори ижроси доирасида бунёд этилган майдонда ўтганларни хотирлаш, ёши улуг инсонларни ўзоззлаб, хурмат бажо келтириш учун барча шарт-шароит яратилган. Мазкур майдон иккى гектарни эгаллаган. Бу ерда Мотамсарона оҳана ҳайкал ўрнатилган. Турли манзаралари дарахт ва анвойи гуллар билан бурканган майдонда замонавий архитектура ва меъморлик ань-аналарини мушкассам этган кенг айвон барпо этилиб, алюминийдан тайёрланган маҳсус китоблар ўрнатилган. Ушбу китобларга Иккинчи жаҳон урушида ҳалоғ бўлган сурхондарёликларнинг исм-фамилияси заржал ҳарофлар билан ёзилган.

Давлатимиз раҳбари мазкур майдоннинг халқимиз маънавиятини юксалтириш, ёши авлодни Ватанга муҳаббат, миллий қадрият ва аънъаларимизга хурмат руҳида тарбиялашадиган аҳамияти ҳакида тўхтанди.

Бундай муқаддас масканларни кўпайтириш, асрар-авайлаш бора-сида амалга ошираётган ишларни ажоддларимиз хотирасига чекиз эҳтиромининг ёрқин ифодасидир, деди Ислом Каримов. Бугунги тинч, осойиша ҳәйтимиш ўйлида жонини курбон қылган ота-боболаримиз билан гуруланиш, уларнинг муборак номларини доимо ёдда тутиш барчамизнинг фарзандлик бурчимиздир.

Юрбошимиз ушбу майдонни яна-да обод, кўркам ва файзли килиш учун маҳаллий икlim шароитига мос ранг-бараң дарахтлар, анвойи гулларни кўпроқ экиш зарурлигини алоҳида қайд этди. Вилоятда лола дарахтини кўпайтириш учун замонавий питомнии ташкил этиш юзасидан тавсиялар берди. Бундай нобёд дарахтлар ҳавони тозалаб, мўтадали ҳароратни саклашини алоҳида таъкидлadi.

— Анвойи гуллар ва ранг-бараң дарахтларга бурканган бу майдонни ўшу кекса зиёрат қилмоқда, аждодларимиз руҳига эҳтиром кўрсатиладиган ва турли тадбирлар ўтказиладиган обод гўшага айланди, — деди "Маҳалла" хайрия жамоат фонди вилоят бўлуми раиси ўринбосари Орзикул Соатов. — Бугунги тинч, осойиша, фаровон ҳәйтимишнинг қадрия этиш, шукрона келтириши, оиласларни мустаҳкамлаш, айниқса, ёш авлодни Ватанга муҳаббат, истиқлолиятни ташкиларига алоҳида эътибор қарашлашда бу масканнинг тарбияий аҳамияти фоят муҳимdir.

Президентимиз раҳнамолигида халқимизнинг муносиб турмуш кечириши, дам олиши, маддий ҳордик чиқаришига алоҳида эътибор қарашлашда бу масканнинг тарбияий аҳамияти фоят муҳимdir.

Давлатимиз раҳбари Термиз тумандаги "Янгиарик пахтакори" фермер хўжалиги даласида бўлиб, вилоятни фаоллари ва фермерлари билан сувбатлаши.

Президентимиз учрашувда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари парваришида замонавий технологиялардан са-марали фойдаланиш, истиқболи на-вларни экиб, хосилдорларига алоҳида эътибор қаратди. Дунёда озиқ-овқат маҳсулотлари таҳчилига кучайиб бора-ётган бир пайтада мавжуд экин майдонларидан самарали фойдаланиш ва худуднинг экспорт салоҳиятини ошириш бўйича ўз таклифларини бильдири.

Сурхондарё замини учун бу йил жуда омадли келди, деди Президентимиз. Бу омад вилоят фермер ва де-ҳқонларининг 670 минг тонналик улкан хирмон бунёд этиб, мамлакатимизда биринчи бўлиб фалла топшириши бўйича шартнома мажбуриятни ба-харгани, турли соҳаларда улкан мар-раларни забт эттаптани, мустақиллигимизнинг 25 йиллик тўйига муносиб түйгуси билан тўлиб тошди. Буларнинг барчиси мустақиллигимизнинг шарофатидан. Шу боис истиқоли-мизни кўз қорачиғидек асрар-авайлашмиз керак.

Ислом Каримов Термиз шаҳрида ғиҲаким ат-Термизий мажмусини зиёрат қилди.

Президентимиз Ҳаким ат-Термизий мажмусини таъмиридан юзасидан тегишили тавсиялар берди. Бунда воҳонинг ўзига хос анъаналари, замонавий меъморлик усулларидан фойдаланиш кераклигини қайд этиди.

Куннинг иккинчи ярмида Президентимиз Қашқадарё вилоятига таш-риф буюрди.

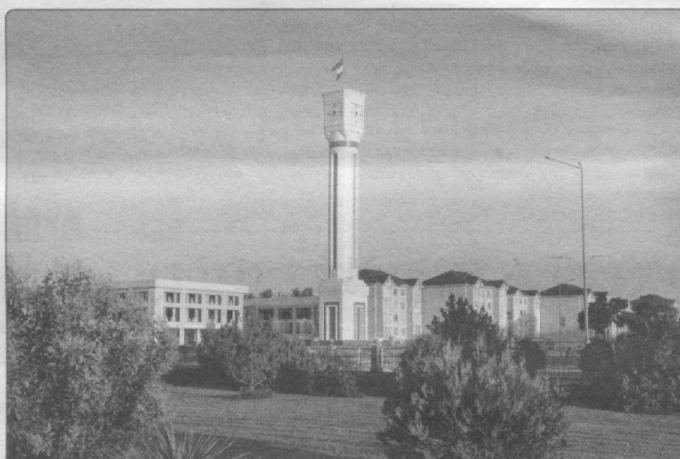
Мустакиллик йилларида Қашқадарё вилоятининг иккисоди салоҳияти мисли кўрилмаган даражада юксалди. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан Шўртан газ-кимё маҳмуси, "Муборакнефтгаз" унитар шўбига корхонаси, Дехқонобод калийи ўғитлар заводи, Талимаржон иссиқлик электр станцияси каби замонавий саноат корхоналари барпо этилди. "Хисорефтгаз", "Кўкуд-малокгаз", "Шўртганзамахсулот" каби йирик кўшма корхоналар ташкил килинди.

Вилоятда ялпи худудий маҳсулот жами изил ошмокда. 2015 йилда бу кўрсаткич 5,4 фоиз, жорий йилнинг биринчи чорагида 5,6 фоиз ўсади.

Президентимизнинг 2013 йил 2 августвдаги "2013–2016 йилларда Қашқадарё вилоятининг саноат салоҳиятини ривожлантириш дастури тўғрисида"ги қарори вилоят ривожини янги босқичга кўтарди. Мазкур қарор билан тасдиқланган дастурга асосан 598 лойиҳа амалга оширилиб, янги корхоналар ташкил этилди, 11 мингдан ортиг янги иш ўрни яратилиди.

Мамлакатимизнинг барча худудларида бўлгани каби Қашқадарё вилоятида ҳам улкан бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилмоқда. Карши ва Шахризабз шахарларининг 2700 йиллиги муносабати билан вилоят янада гузал ва обод масканга айланди. Бу борадаги ишлар изил давом этилмоқда. Шахар ва қишлоқлар киёфаси тубдан ўзгариб, аҳоли ҳаёт даражаси юксалиб бормоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2013 йил 25 июлдаги "Карши шахрини келажакда қайта куриш режаси ва

тилмоқда. Термиз шаҳрида бунёд этилаётган мухташам санъат саройи ҳам бунинг ёрқин ифодасидир.

Курилиши ишларини бугунги замон талабларида мос ҳолда олиб бориши керак. Бу жарабаёна аввало лойиҳани пухта ишлаш, салоҳиятли пудратчи ташкилотларни танлаш, замонавий технологиялардан унумли фойдаланиш даркор. Энг муҳими, бундай салобатли иншоатларга замонавий курилиши материалларини ишлатиш, дизайн мослигига алоҳида аҳамият қаратиш зарур. Биз кураётган бундай бинолардан наинки бугунги, балки келгуси авлодлар ҳам завъ олсин, асрлар давомиди эслаб, ўзгача гурур билан яшасин, деди Ислом Каримов.

Бугунги кунда вилоятда 12 мингдан ортиг фермер хўжалиги фаолият юритмоқда. Жорий йилда воҳа фермерлари 98 минг гектар майдонда бошколи дон этишириб, шартномавий режани ортиги билан бажарди. Ҳозиргача галлакорлар хосилдорликнинг гектарига 54 центнерга етказди. Пахта майдонларида ҳам барча агротехник таддирлар юшкоролик билан олиб борилемоқда. Фермер хўжаликликлари ва аҳоли тарбиялари ва аҳоли томорқасида мўлкү мева-сабзавот, полиз маҳсулотлари етиширилмоқда. Маҳаллий бозордан ортиг қисми хорижга экспорт килинмоқда. Шу йилнинг ўтган даврида вилоят соҳиблорлари 27,3 миллион долларлик мева-сабзавот маҳсулотларини экспорт килид.

ри 23,5 гектар майдонда фалла экиб, мўл ҳосил тўллади. Тажрибали фермер Ибодулла Даўлатов шартномавий режани ортиги билан бажарди.

— Фермерлик ҳаракати обод ва фаровон ҳәйтимишнинг бosh омилига айланди, — деди "Янгиарик пахтакори" фермер хўжалиги раҳбари Ибодулла Даўлатов. — Буни ҳәйтимиш тубдан ўзгариб, фаровон турмуш кечираётганимиздан яқол хис этмоқдамиз. Ўй-жой кураётмиз, машина олайпмиз, фарзандларимизнинг орзу-хавасини кўярапмиз. Бундай эътибордан руҳланиб, далаға меҳр кўйиб меҳнат килаяпмиз. Ҳар карич ердан унумли фойдаланишга интилаяпмиз. Масалан, галладан бўшаган майдонларни пешма-пеш шудгорлаб, тақорирлик экин эдик. Бу йилги ерёноқ, ва мошининг маълум қисмини хорижга экспорт килиш учун шартнома туздик. Биз, сурхондарёлик дехқонлар учун этиширган озиқ-овқат маҳсулотларимизнинг бир қисмини Фарғона водийиси ахолисига арzon, купай транспорт орқали етказиш муаммо бўлиб келган. Куни кечга Ангрен — Пол электрлаштирилган темир ўйли ишга туширилиши билан бу муаммо барҳам топди, биз учун янги имкониятлар яратилиди. Бундай бетимсол, таҳрих иншоатлар курилишининг ташабbusкори ва раҳнамоси бўлган Президентимиздан чексиз миннатдормиз.

(Давоми 3-бетда.)

КЕНГ КҮЛАМЛИ ИСЛОХОТЛАР – ЭЛУ ЮРТИМИЗ ФАРОВОНИГИНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

(Давоми. Боши 1- ва 2-бетларда.)

замонавий йўл-транспорт коммуникацияларини ривожлантириш дастури тўғрисида"ги қарори асосида кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Карши шахрининг худуди 9 мингектардан 17 минг гектарга кенгайтирилди. Янги йўл ва кўпиклар, кўп қаватли уй-жойлар, бу жаҳонлар, хизмат кўрсатиш обьектлари бунёд этилди. Ўзбекистон, Мустақиллик, Амир Темур, Алишер Навоий, Насаф, Хонобод кўчалари кенгайтирилиб, атрофи ободонлаштирилди.

Йўл-транспорт инфратузилмасини яхшилаш максадида 56 километрлик ҳалқа йўли курилмоқда. Унинг темир йўл ва дарёлар билан кесишидаги жойларидан 2 замонавий йўл ўтказгич ва кўпиклар бунёд этилмоқда. Бу шахар ҳавоси мусофифолигини ва ҳаракат ҳавфизигини таъминланайди.

Президентимиз капитал таъмирланниб, замонавий қиёфа касб этган Карши темир йўл вокзалига ташrif буюрди.

Давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 5 январдаги қарорига асоссан амалга оширилган "Мароқанд-Карши темир йўл участкаси электроташтириши" лойиҳаси мамлакатимизда транспорт инфратузилмасини ривожлантиришга қаратилаётган алоҳида ёзтиборнинг яна бир ёркун наунасирид. Қарорга мувоффик қарийб 141 километрлик Мароқанд-Карши участкаси тўлиқ электроташтирилди. Поездлар ҳаракатини бошкарадиган замонавий тизим йўлга кўйилди.

Мамлакатимиз мустақиллигининг 24 йиллиги арафасида — 2015 йил

22 август куни юқори тезлиқда ҳарқатланувчи "Afrosiyob" электропоезди Қарши шахрига илк қатношини амалга ошириди.

Президентимиз вокзал биносини кўздан кечирар экан, уни янада кўркамлаштириш, бино пештоқини Қашқадарё тарихига оид нақшлар билан безатиш, йўловчиларга замонавий кулайлик яратиш бўйича кўрсатмалар берди.

Юртбошимиз "Насаф" марказий стадионини бориб кўрди.

16 минг томошибабинга мўлжалланган ушбу стадион ҳалқаро талабларга жавоб беради. Бу ерда мамлакат ва ҳалқаро миқёсдаги мусобақалар ўтказилиши мумкин.

Ислом Каримов стадионни реконструкция килиш, спортчилар ва томошибаблар учун кулайликларни янада ошириш, ҳафғизислик чораланини кучайтириш бўйича зарур тавсиялар берди.

Президентимиз Қарши шахрининг Мустақиллик ва Ўзбекистон кўчалари чорраҳасида бунёд этилган курантни кўздан кечирди.

Қарийб 30 метрлик курант оқ мармар билан қопланган, миллий колорит билан безатилган. Аҳоли ва транспорт воситаларининг ҳаракатланиши учун кулайлик ва ҳафғизислик яратиш максадида улкан куришиш-таъмилаш ишлари амалга оширилган.

Мамлакатимиздаги аксарият шахарлар қадимий, айни вактда замонавийдир. Ҳар бир шахарнинг ўзига хос жиҳатлари бор. Шундан келиб чиқиб, ҳар бир шахарда бошқа жойда ӯзумайдиган, алоҳида ахрапиди турадиган майдонлар бўлиши керак. Бундай курант ва унинг атрофи-

даги майдон Қарши шахрининг ўзига хослигини ифодалайди, деди Ислом Каримов. Йўл ва ишоотларни лойиҳалаштириш ва куришда шаҳарнинг келгуси тараққиётини инобатда олиш зарур.

Давлатимиз раҳбари Мустақиллик кўчаси бўйидаги хиёбонга ташrif буюрди.

Шаҳар аҳолиси ва меҳмонларинг дам олиши учун имконият яратиш, майдонда мұйтадил икlimни таъминлаш мақсадида бу ерда улкан фавворолар бунёд этилди. Тури шакл ва катталикдаги фавворолар шаҳарга салқинлик бағишилади, тунда ранг-баранг чироқлар ёғдусида жилоланди. Мутасадиларнинг маълум қилишича, Қарши шахрида 50 та фаввора курилиши режалаштирилган, бугунги кунда уларнинг 28 таси ишлаб турибди.

Президентимиз шаҳар қиёфасини янада яхшилаш, аҳолининг дам олиши учун яратилган кулайликларни тобора ошириш, ҳудудни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш бўйича зарур тавсиялар берди.

Ислом Каримов ўтган йили Қашқадарё ташрифи чоғида Амир Темур тарихий кўргирини таъмилаш, дарё атрофини дам олиш масканига айлантириш бўйича зарур тавсиялар берган.

Ўтган вақт давомида бу ерда улкан бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Амир Темур кўргири замонавий талаблар асосида реконструкция қилинди. Қашқадарё дарёсида учта тўғон курилди. 51 катамаран, 2 туристик катер кеширилди. Қирғоз бўйидаги эски бинолар ўрнида гўзал хиёбон бунёд этилди. Болалар учун замона-

вий аттракционлар ўрнатилди. 14 коттеж, 4 кафе-бар, болалар майдончалари, 4 сунъий қопламали спорт майдончиси барпо этилди. 24 гектар майдон кўкаламзорлаштирилиб, 4 мингдан ортиқ манзарали даражат ва буталар экилди.

Президентимиз ушбу кўприк ва хиёбон билан танишиди.

Собиқ тузум даврида Қашқадарё вилояти қолқо ҳудудлардан эди. Одамлар ҳар томонлама эзилган, ҳаётдан норози бўлиб яшади. Ўша пайтада вилоят раҳбари сифатида уларнинг дардини кўнглиганинан, "қачон бу замон ўзгаради, қачон кўксимишга шамол тегади", деб куюн гангарларни кўнгламан. Мана, ўша орзу килинган кунлар келди. Мустақиллик шароғати, ҳалқимизнинг фидокорона меҳноти туфайли мамлакатимиз ҳар томонлама обод бўлиб бормоқда, одамлар ҳаётидан рози бўлиб яшамоқда. Бугунги замонавий шароитлар биз њеч кимдан кам эмасмиз, њеч кимдан кам бўлмаймиз деган эзгу мақсадимизнинг амалий ифодасидир, деди Юртбошимиз.

Давлатимиз раҳбари курилиш ва ободонлаштириши ишларини изчил давом этириш, шаҳар қиёфасини янада яхшилаш, аҳолининг дам олиши учун бунданд-да қўпроқ кулайликлар яратиш бўйича зарур тавсиялар берди.

Президентимизнинг Қашқадарё вилоятига сафари давом этмоқда.

Матназар ЭЛМУРОДОВ, Холмўмин МАМАТРАЙМОВ, Анвар САМАДОВ, Ўлмас БАРОТОВ,
ЎзА маҳсус мухбирлари
А.АБДУЛЛАЕВ ва С.ЎРМОНОВ
(ЎзА) олган суратлар.

ИСЛОХОТЛАР ВА ФИДОКОРОНА МЕҲНАТ САМАРАЛАРИ

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жойларда ижтимоий-иктиносий ислоҳотларнинг борши, амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириши ишлари билан яқиндан танишиши мақсадида 30 июнь – 1 июль кунлари Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида бўлди.

Давлатимиз раҳбари Қашқадарё вилоятига сафарининг иккинчи куни Қарши туманинадаги "Шукрона" фермер хўжалиги ҳам алоҳида фаоллик кўрсатмоқда. Мўлжал 20 гектар фалланинг ҳар гектаридан 65 центнердан ҳосил олишидир.

Қашқадарёдеги дехқонлар бу йил 145 минг гектар майдонда галладан мўл ҳосил этишитирди. Шу кунларда ўрим-йигим ишлар қизғин давом этмоқда. "Шукрона" фермер хўжалиги ҳам алоҳида фаоллик кўрсатмоқда. Мўлжал 20 гектар фалланинг ҳар гектаридан ҳосил олишидир.

Фермер ва дехқонларимиз учун масъулиятли бўлган шу кунларда сизларнинг ёнингизга келиб, дилдан субхатлашиш, ҳол-аҳвол сўраш, ҳормант, дейши менга катта мамнуният багишлайди, деди Юртбошимиз.

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда агар соҳада туб ислоҳотлар амалга оширилган, ерга, меҳнатга муносабат ўзгаргани, дехқончилик маданияти юксал-

гани самарасида қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил этиширилаёт.

Бугунги кунда Қашқадарё ҳар томонлама ривожланган вилоятлардан бирига айланди. Мамлакатимиз галла хирмонининг 12 фоизи, пахтанинг қарийб 15 фоизи шу вилоядатда этиширилмоқда. Бу йил галла ҳосилдорлиги гектарига ўртача 62 центнерни ташкил этаётгани ҳам қашқадарёдеги миришкорларнинг фидокорона меҳнати ва омиқорлиги самара сидир.

Президентимиз раҳбари қилинганидек, Қашқадарё вилоятида улкан бунёдкорлик ва ободонлаштириши ишлари амалга оширилмоқда. Қарши шахрида янги йўл ва кўпиклар, қўп қаватли уй-жойлар, бу жаҳонлар, хизмат кўрсатиш обьектлари бунёд этилди ва бу борадаги ишлар изчил давом этирилмоқда. Аҳолининг мазмунлих ҳордик, чиқариши учун барча шароит ва кулайликлар яратилмоқда.

Шаҳрисабзда ҳам кенг кўламли қурилиш-ободонлаштириши ишлари амалга оширилди. Оқсаной мажмумаси атрофидаги майдон кенгайтирилиб, Чорсу бозори, Кўкгумбаз, Дорут-тиловат, Дорус-саодат обидаларини боғловчи сўлим хиёбон барпо этилди. Шаҳарнинг сайёхлик салоҳиятини янада ошириш максадида Қарши шахрига борадиган 129 километрлик замонавий йўл курилмоқда.

Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларини ҳар томонлама обод килиш учун катта маблағ ва ресурслар ажратилди, деди Ислом Каримов. Шаҳарлар қиёфаси, инфраузилмаси шунга мос бўлиши керак. Мақсадимиз – аҳолимиз учун барча замонавий шароитларни яратиш, ҳалқимиз турмуш фаронсони юксалтиришади. Қарши шахрига борадиган 123,1 километрлик темир йўл ва 19 километрдан зиёд туннель куриш ҳазилакам ишми! Бундай улкан лойиҳаларни ошираётгани, ўз мустақилликда ғирозида таъмилашадиган ҳаётдан курдатли давлатина амалга ошира олади.

Президентимиз фермер ва ишчиларнинг меҳнат қилиши ҳамда дам олиши учун яратилган имкониятлар, оиласи шароитлари билан киёнди. Намунив юлихалар асосида курилаётган уй-жойлар ҳалқимиз турмуш даражасини, дунёкарашини, маданиятини юксалтиришадиги хизмат қилмоқда.

"Шукрона" фермер хўжалиги раҳбари Хотам Жумает, "Абдиев Мажид" фермер хўжалиги раҳбари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоси Суюн Абдиев, Гузор туманинадаги "Зарбдор" қишлоқ фу-

каролар йигини раиси Раъно Жонкуватова, Шаҳрисабз педагогика коллежи ўқитувчиси, Зулфия номидаги давлатидағи Ҳашноза Холмаҳматова, вилоят касаба уюшмалари ташкилотлари бирашмаси кенгаши раиси Эсон Ражабов ва бошқалар Президентимиз раҳнамолигида бутун мамлакатимизда бўлгани каби Қашқадарё вилоятидаги тараққиёт, ўзгаришлар одамларнинг ҳаёт даражасини ошираётгани, ўз мустақил фикрига, замонавий билим ва касб-хунарларга эга ёшлар катта ютуқларга эришаштганини алоҳида таъкидади.

Президентимиз Ислом Каримовнинг Сурхондарё Қашқадарё вилоятларига сафари давомидаги учрашув ва мулоқотлар, уларда билдирилган фикрлар амалга ошираётган кенгайтиришадиги шаҳарлар берадиганини юксалтиришадиги тараққиёт, ҳалқимиз фаронсони мутасаси юксалтиришадиги хизмат килаётганини яна бир бор намоён этиди.

Анвар САМАДОВ, Ўлмас БАРОТОВ,
ЎзА маҳсус мухбирлари

Maktabga e'tibor – kelajakka e'tibor

Ёш авлоднинг яхши таълим-тарбия олиши, пухта билим эгаллаши учун яратилиётган шароит ва кенг имкониятлар келажакка ўйналтирилаётган энг истиқболли сармоядир. Бугун юртимиизда амалга оширилаётган мисли кўрилмаган бунёдкорликлар орасида таълим муассасалари барпо этиш, экшиларни таъмирлаши ва замонавий кўринишга келтириш борасида қизигин ишлар амалга оширилаётганининг ўзиёқ эртандигуна ишончни мустахкамайди.

2016 йилги Инвестиция дастурига кўра, Қоракал-пистон Республикасида ги 23 та мактабда курилиш-таъмирлаш ишлари олиб борилиши режалаштирилган. Ушбу таълим мусассасаларидаги курилиш ишлари айни кунларда кизғин паллага кирди.

Жумладан, Нукус тумани

кади, — дейди Исак Атамуратов. — Шу иили у биллимлар беллашувининг Корқалпогистон Республикаси боскичида корақалпок тили ва адабиёти фани бўйича иккинчи ўринни эгаллади. Бу ютук, албатта, устозлари берганг пухта билим ва таълим-тарбиясини натижада

Самарқанд шаҳридан 60-умумтальим мактабида ҳам Инвестиция дастури асосида капитал таъмишлар ишлари олиб борилмоқда. Биология, Физика, кимё ва информатика ўқув-лаборатория хоналари, синфоналарда яратилганинг кулайликлар ўқувчиларнинг ўқиши, чукур билим эгаллаши, машгуллоптарнинг янада қизизарли ташкил этилишида муҳим роль йўнайди. Курилиш ишларидаги бинонинг исагити тизимини яхшилаштира алоҳида эътибор каратилган. Энди мактаб ўқувчилиари кишнинг коррекциясида ҳам исисини

Тадбиркорликдан оттирилган даромад

таълим сифатини ошириш ва
худудни ободонлаштиришга
йўналтирилмоқда

Мирзачүл туманидаги 3-мактаб худуддаги энг обод муассасалардан бири сифатида тилга тушган. Мактабнинг доимо кўжаламзор ва ободлиги жамоанинг аҳзалиги ва бирдамигиздан далолат бериб туради. Диод билан экилиб, ранго-ранг очилган гулларга ишлов бериш, мевали ва манзарали дараҳтларни парваришилаша жамоа аҳли бир тану бир жон бўлиб меҳнат килишади.

— Ўқувчиларнинг экологик мадданиятини юксалтириш учун, аввало, уларни табиатга ошно килиб ўтириш лозим, — дейди мактаб директори Мавлуда Усмонова. — Бунинг учун ўқитувчиларимиз баъзи дарсларнинг табиат кўйинда ўтилишига алоҳидаги ёзтибор каратади. Ҳар бир синфга экин майдонларини тақсимлаб берганмиз. Улар баҳордангук гуллар, турли манзаралари ўсимликди.

ва қаратэ бўйича Ўзбекистон чемпиони бўлишганди. Спорт тўғараги азоларининг бу йилги ютуклари ҳам ўтган йилгидан колишибандай. Асрор Акобиров юонон-рум кураши, Самандар Турсунов бокс бўйича вилоят чемпиони бўлди. 8-синф ўқувчиси Чингиз Алиев юонон-рум кураши бўйича Россиядаги ўтказилган халқаро мусобакада 3-йўринни кўлга киритди.

ва каратэ бўйича Ўзбекистон чемпиони бўлишганди. Спорт тўғараги аъзоларининг бу йилги ютуклири хам ўтган йилгидан коплишмайди. Асрор Акобиров юон-рум кураши, Са- мандар Турсунов бокс бўйича вилоят чемпиони бўлди. 8-синф ўкувчиши Чингиз Алиев юон-рум кураши бўйича Рос- сияда ўтказилган ҳалқаро мусобакада З-ўринни кўлга киритди.

Ўқитувчилар фаолиятида хам катор мұваффакиятлы одимларни күріш мүмкін. Хусусан, Намоз Шарипов математикадан, Ойдин Илёсова инглиз тилидан «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2016» күріктанловининг туман босиқицида голіб болбілі, виляят босқицида мұваффакиятлы иштирок этди. Мектәп ўқыучиларининг фан олимпиадасын билимлар белашувида арғышган нағызжапарлар туфайли мектаб рейтинг күрсаткыш бүйічча тұмандың біршама агадалы.

Таълим муассасаси қошида ёрдамчи хўжалик ташкил этилган бўлиб, бузоқли сигир парваришиланмокда. Соғилган сифатли сут ва тайёrlанган сут маҳсулотлари мактаб ошхонасида ўқувчиларга арzon нархларда сотилияпти. Шунингдек, таълим муассасасидаги тикувчилик хонаси ва буфет узомонламда шартнома асосида ижарага берилган. Бундан тушётган маблаг ҳам кўшимча даромаднинг ошишига муҳим хисса кўшяяпти. Даромадлар жамланиб, бир кисми ёзги таътил даврида мактабда ташкил этиладиган «Баҳора» кундузги оромгоҳида ўқувчиларининг мирикиб дам олишига сарфланади. 150 ўринга мўлжалланган оромгоҳда асосан кам таъминланган оиласалар фарзандлари ҳамда турли таъновларда гolib

Чынчакан иктидорли ўкувчиilar имтиёзли равишида дам олиши режалаштирилган. Жонкуяр раҳбар келгисида мактаб кошида паррандачиликни ривожлантиришни максат килган.

Рахбарнинг тадбиркорлиги ва жамоанинг меҳнаткашлиги боис таълим мусасасасид маблагга бориб тақалдиган ҳар кандай муаммога ўз вақтида ечим топилияпти. Бу жихатдан хотиржам ўқитувчилар куч-ғайратини таълим сифатини оширишга, дарсларни янада қизиқарли ташкил этишга сарфла-
мекса.

Абдусаттор СОДИКОВ,
“Ma’rifat” мухбири

Юрт тараққиётига камарбаста фарзандлар замонавий шарт-шароитга эга мактабларда улгаяди

нидаги 22-мактабда ҳам дастур асосида улкан бунёдкорлик ишлари бажарилмоқда. Капитал реконструкция ишларини "Нукус дренаж реконструкция" МЧЖ курувчилари зиммасига олган. Мактабнинг эски бинолари тъммирланши билан бирга кўшимча 96 ўринли ўкув биноси янгитдан курилди.

— Тынчим умассасамиз барча замонавий ўкув ус-
куналари билан таъминланган, — дейди мактаб директори Лалагул Ажимуратова. — Капитал ре-
конструкция натижасида 4та ўкув хонаси ва маъни-
вият хонаси таъмриллан-
ди. Мактаб бинолари ат-
рофига ерларчин ётқизи-
либ, кириш қисмига пе-
шайвон курилди. Бу ёғини кунлада ўкувчи-
ларнинг биноларга ки-
риб-чиқиши, йўлак ва
синфоналарни тоза-озо-
да саклашда жуда аско-
тади. Бундан ташқари,
худудимиз замонавий
кўринишдаги темир пан-
жара билан уралди. Бар-
ча эшик ва дераазалар ин-
гисига алмаштирилди.
Натижада, мактабимиз
ўзгача чирой очди. Бу биз
учун, ўкувчиларимиз учун
Ватанимиз мустакиллиги-
нинг 25 йилилгига муно-
сиб байрам совфаси
бўлди.

— Қизим Умида шу мактабнинг 5-синф ўкувчииси. У чуқур билим олишга, хунар сирларини ўрганишга жуда кизи-

жаси. Янги ўкув йилидан бошлаб замонавий киёфага эга мактабда таълим оладиган фарзандларимизнинг бундай ютуқлари янада кўпайиши шубҳасиз.

Инвестиция дастури-
нинг жойлардаги ижроси
бахши эттаган кувончдан
Нукус шаҳридаги 23-мак-
таб жамоаси ҳам баҳра-
манд бўлмоқда. Мактаб-
да шу йилнинг 1 февра-
лидан капитал реконст-
рукция ишлари бошлан-
ган эди. Режага мувоғифик,
“Нукус-индастстрой” кор-
хонаси қурувчилари бунёдкорлик ишларини
июль ойидаги якунлашга
бел боғлаган. Бугунги кун-
гача ўқув биноларига зам-
онавий дераза ромла-
ри, ёғоч эшиклар ўрнатилиб,
синфхоналар полла-
рига линолеум тушади.
Пардоzlаш ишлари ба-
жарилиб, йўлакларга ер-
парчинлар ёткизилди.

Уч қаватли мактаб биноси мұлтако янгича киёфа қасб этган. Атрофтурлы мевалы ва манзаралы дарахттар, анвойи гүллар билан үралғани боис бу ажойиб маскан киши баҳридилини очады. Реконструкция ишландырыдан сүнг үкүвчилар барча аңжомлар мұхайе

затонавший кимё, физика, биология лабораторияла-ри, 2 та информатика хонаси, 4 та чет тили хонаси си чароғон синфона-ларда, спорт залида тарь-лимтарбия олишни да-вом этиради.

Реконструкция ишлари бажарилиши асносида мактабда зарур инвентарлар билан таъминланган шинам ошхона ва спорт залида душ курилди.

на синфоналарда хотир-жам ўқийдилар.

— Шу вақтға қадар үкүвчиларимиз хашар ийлү билан курилган, мослаштирилган эски бинодан таълим олар эди, — деди мактаб директори Шохиста Улуғова. — Энди улар янги үкүв илини учқаватли, 420 үринге мўлжалланган замонавий үкүв биносида бошлашида. Үкүвчиларимиз ҳозирдан жихозларни асррабайлаб ишлатишни дилига тушибган. Демак, мактаб жихозлари уларнинг пухта билим эгаллаши учун ўзбек юйлар хизмат килали.

— Биз пасткад бинолар, нимқоронги синфоналарда таъым олганимиз, дейди Тошлоқ маҳалласи фаоли Ҳазраткул Очилов.

— Лаборатория хоналари у ёқда туурсин, ҳатто дарсликлар етишмасдан. Бугун тамоман бошқача манзара. Чароғон синфоналар деразасидан болаларнинг ўрганаётган шеър ва кўшиклира кулогимга чалинса, беихтиёри энтикиб кетаман. Буюк юртнинг баҳти болаларига ҳавас қилмай бўладими? Махалламиз болалири ҳам янги ўқув йилидан барча кулиялларга эга замонавий мактабда ўқишини эшитганимдан бўён кувончим ичимга сифат майди.

Албатта, бу эзгу ишлар юртимизда таълимга қаратиласптан ўксак эътибор ва фамхўрликнинг амалдаги ифодасидир. Эртага ушбу мактабларни битирган ўғил-қизларни мамлакат тараққиётiga камарбаста бўлиши шубҳа

3. Несибели
МАМБЕТИРЗАЕВА,
Хаким ЖҮРАЕВ,
“Ma’rifat” мұхбирлари

29-30 июнь кунлари Р.Глиэр номидаги республика ихтинослаштирилган мусиқа академик лицейда филология факулти (оне тили ва адабёт, инглиз, француз, немис тили, ўзбек тили ва рус тили) ўйналишида билимлар беллашувининг республика босқичи ташкил этилди. Тааловнинг худудий босқичларига голиб бўлган 196 нафар ўкувчи ёзма иш ҳамда тест топшириши шартлари бўйича билим ва иқтидорини синовдан ўтказди.

Бугун халқимиз ҳақли равишда фаҳраландиган, истиқолонинг бебаҳо тухфаларидан бирни сифатида эътироф этиладиган жиҳат, шубҳасиз, ўз мустакил фикрига эга, интилувчан ўғил-қизларининг камолга етажтанидир. Замонавий ахборот-коммуникация технологиялари, мультимедиа воситалари ва ўкув-лаборатория жиҳозлари билан таъминланган таълим муассасаларида билим олаётган ўкувчилар салоҳияти ва интилиши билан бундан чорак аср аввалиг ёшлардан фарқ қиласди.

— Ўкувчилар орасида

дан, ҳар йили иқтидорли ўкувчиларни тарбиялаётган янги-янги мактаблар номи кашф этилаётгани бунинг далилидир, — дейди Халқ таълими вазирлиги бўлим бошлиги Мармуфжон Вахобов. — Беллашув якуний босқичининг низом талаб-

Bilimlar bellashuvi

зиёд ўғил-қиз орасидан юкори талаб асосида танлаб олинган энг иқтидорли ўкувчилар ўқув йили якунидан сўнг таътилда ҳордик чиқариш билан бирга, якуний босқичга жиддий ҳозирлик кўриши. Зоро, иштирокчиларнинг ижодий иш ва тест натижалари билан танишган ҳакамлар ҳайъати аъзолари бунга ишонч хосил қилишди.

— Бир неча йиллардан бўён ҳакамлар ҳайъати тар-

Дўстона ракобат муҳити

Ўкувчиларни муросасиз баҳсларда тоблади

кибида билимлар беллашувининг турли босқичларини кузатиб келаман, — дейди Оқдарё туманидаги 45-иҳтинослаштирилган давлат умумтаълим мактаби ўқитувчиси, она тили ва адабиёти фани бўйича ҳакамлар ҳайъати аъзоси Шоҳиста Очилова. — Беллашув ўкувчилар орасида йилдан-йилга оммалашиб, ёш авлоднинг ижодий фикрлаши ва имлйи савијаси ўсишига, фикр-мулоҳазаларини аввалиг давр билан боғлаб беён этиш кўнникласи ривожланиб бораётганига гувоҳ бўляйман. Ёзма ишларни баҳолаш чоғида болаларнинг тафаккури кенгаяётгани, вазифага ижодий ёндашуви кучайётгани, энг муҳими, дўстона ракобат мухити қарор топтаётганини кўриб, беллашувининг аҳамиятини теранроқ ҳис этаяпмиз.

Ўзбек тили фани бўйича ҳакамлар ҳайъати аъзоси Гулнора Алимованинг таъ-

кидлашича, бу йилги иштирокчиларнинг матн яратиш маҳорати ўтган йилги тенгдошлариникдан анча юкори, имлоси равон ва хатосиз. Қолаверса, бу галги синовларда билимдинлар руҳининг баландлиги иштирокчиларнинг ўзини хотиржам тутиши ва эришаётган натижаларида кўзга ташланмоқда.

Беллашув шартларини мувafferакиятия якунлаб, натижани сабрсизлик билан кутаётган ўкувчиларнинг юз-кўзидаиди имлга ташналик, юкори мэрраларга интилиш, азму шиҷоатни кўриб, кишида фурур-ифтихор уйғонади. Шундай зуқко ўкувчилардан бири, Марғилон шахридаги 6-мактабнинг 7-синф ўкувчиси Муҳаммадо-сүф Курбоновнинг немис тилида ёзган "Менинг дам олиш куним" мавзусидаги ижодий ишига юкори балл кўйилди.

— Ўтган йили телевизорда кўриб, билимлар

билимлар беллашувининг нуфузи йилдан йилга ошиб, иштирокчилар сони кўпаймоқда. Болаларнинг интилиш ва сайй-ҳаракатларига мутаносиб тарзда ўқитувчилар ҳам шогирдларининг ғалабаси учун бор куч-ғарнатини аямётгани беллашув натижаларида кўзга ташланапти. Жумла-

лари асосида ўтиши учун барча зарур чора-тадбирлар кўрилди. Яратилган қулай шарт-шароит ўкувчиларнинг синовлардан мувafferакияти ўтишида мухим аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Айтиш жоизки, кўрик-тандоннинг учинчи босқичида 7 минг нафардан

анъаналар мужассам бўлган муқаддас маскан — маҳалла мөр-муҳаббат, муруват ва ҳамжиҳатлик хўкм суради. Сўнгги пайтларда оила — маҳалла — таълим муассаси ҳамкорлигини мустаҳкамлашга алоҳида ўтибор қаратилмоқда. Натижада ёшлар касб-хўнар, турли ижодий ва спорт тўғракларига жалб этилиб, бўш вақти мазмунли ўқизилмоқда. Тааловда оиласидар тутувлигини мустаҳкамлаш, соғлом мухитни қарор топтириш, ёш авлод ўртасида миллий қадриятларни кент тарғиб қилиш борасидаги малақаримизни бойтитдик, — дейди кўрик-тандов голиби, Қиброй тумани "Янгийўл" маҳалла фуқаролар йигинни маслаҳатчиси Раъно Эргашева.

Тадбирда Тошкент вилояти маҳаллаларида ишлаб чиқарилаштирилган миллий ҳунармандлик ва халқ амалий санъати буюмлари кўргазмаси намоиш этилди.

Хасан МУМИНОВ,
"Ma'rifat" мухбери

Энг намунали маслаҳатчилар сараланди

Миллатлараро тутувликни ривожлантириши, халқимизнинг турмуш даражаси ва фароновлигини ошириш, ёшларда ватаннаварларик туйғусини юксалтиришида маҳалланинг ўз ўрни бор. Маҳалла оила тутувлиги, теварак-атроф ободлигини таъминлайдиган маскан сифатида тан олинган. Фуқаролар йигинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари эса ана шу тузилманинг таянчидир.

Маслаҳатчилар фаолиятини чукур ўрганиши, улар меҳнатини рағбатлантириши, илгор тажрибаларни оммалаштириш давр талабига айланмоқда. Президентимизнинг 2004 йил 25 майдаги "Ўзбекистон Хо-

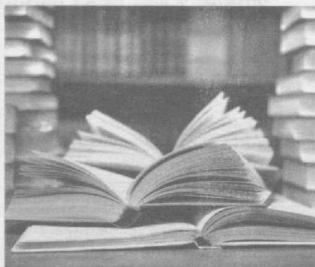
тин-қизлар қўмитаси фаолиятини кўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги" фармони асосида фуқаролар йигинларидаги диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалаларни бермоқда.

"Фуқаролар йигинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси" кўрик-тандовининг ўқизилаштирилган ишларида ана шундай эзгу сайй-ҳаракатнинг амалдаги ифодасидир. Кўрик-тандоннинг Тошкент вилояти босқичида шаҳар

ва туманларда голиб бўлган 18 нафар маслаҳатчи учта шарт бўйича ўзаро баҳс юритди. Иштирокчилар ўз худудида амалга ошираётган ишлари, эришган ютуқлари ва тажрибаларни замонавий ахборот

технologияларидан фойдаланган ҳолда тақдим этиди. Шунингдек, маслаҳатчиларнинг ижтимоий-сиёсий соҳага оид метёрий-хукукий ҳужжатлар бўйича билими ҳам синовдан ўқизилди. Эркин мавзуда эса улар маънавий билимларини намоиш этиди.

— Давлатимиз раҳбари "Маҳалла ижтимоий-сиёсий ҳаёт кўзгусидир" дега таъкидлайди. Урф-одат ва

Ma'rifat

Metodist

9-ilovali

Sifatli ta'lim-tarbiya – bosh vazifamiz

An'anaviy avgust kengashlarining sho'ba va yalpi yig'ilishlarini tashkil etish hamda o'tkazish bo'yicha tavsiyalar

(Davomi. Boshi o'tgan sonda.)

O'zbek tili

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasining "Davlat tili haqida"gi, "Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosini joriy etish to'g'risida"gi qonunlari ijrosini ta'minlash bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilayotganini alohida ta'kidlash joiz. Yurtboshimizning "Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetini tashkil etish to'g'risida"gi farmoni esa ona tilimizning qo'llanish doirasini kengaytirish, uning tarixiy idzizlari chuqur tadqiq etish va ilmiy asosda har tomonlama rivojlantirishga keng yo'i ochadi. Shu maqsadda zamoniav darsliklar, etimologik va qiyosiy lug'atlar yaratish, bugungi tez o'zgarayotgan globallashuv davrida o'zbek tili va adabiyotining o'ziga xos betakror xususiyatlari, jozibasini, tarixiy tarraqqiyot bosqichlari va uning bugungi holati, istiqboli bilan bog'liq masalalar chuqur o'rganiladi. Bu esa o'zbek tili fanining nufuzini yuksaltirib, uni o'qitish sifatini yangi pog'onaga ko'tarishga asos bo'ladi.

Shu asnodan o'zbek tili fani o'qituvchilari zimmasiga ulkan mas'uliyat yukanlib, ular oldiga har bir dars mazmuniga ertangi kunimizning tayanchi va suyanchi bo'lmish yosh avlodni yangicha fikrlaydigan, zamoniav bilim va kasb-hunarlarini puxta egallagan, ertangi hayotimiz farovonligini ta'minlay oladigan insontar etib tarbiyalashdek vazifalarni qo'yadi.

Bugungi kunda ta'lim mazmunini yangilash, o'qitish sifatini takomillashtirish, o'qituvchilarining kasbiy mahoratinini oshirish bo'yicha muayyan ishlar amalga oshirilayapti. Fan olimpiadalar, bilimlar bellashuv, "Yilning eng yaaksi fan o'qituvchisi" kabi ko'rlik-tanlovlari hamda fan oyliklari, videoinarslar ta'lim sifati va samaradorligini yuksaltirishga xizmat qilmoqda. Ushbu tadbirlar iqtidorli o'quvchilarini aniqlash, iste'dodli, izlanuvchan, ijdor o'qituvchilarining ilg'or tajribalarini ommalashtirish, o'quv-tarbiya jarayonini zamoniav talablar darajasida tashkil etish imkonini bermoqda.

Boshqa fanlar singari o'zbek tili darslarining sifat va samaradorligini oshirishda darsliklarning ahamiyati katta. Yangi 2016-2017-o'quv yilida ta'lim boshqa tillarda olib boriladigan maktablarning o'zbek tili fanidan 4-, 5-, 9-sinflarda A.Rafiyev rahbarligidagi mualliflar guruhi tomonidan yaratilgan, 6-, 7-, 8-sinflarda X.Muhitdinova rahbarligida yaratilgan darsliklardan foydalananildi. 2-3-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev va b.) darsliklari belgilangan ekspert guruhi, amaliyotchi o'qituvchilar, mutaxassis olimlarning taklit va mulohazalar asosida mualliflar bilan nashriyot muharrirlari hamkorligida qayta ishlaniib, takomillashtirildi. Darsliklar mazmunan va dizayn jihatdan yangilangan holda chop etildi. Darsliklarda asosan quyi-

dagi o'zgarishlar qayd etildi: 2-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev, G.Muhammadjonova, T.Toshpo'latov) darsligining qayta nashrida muqova dizayni yangilandi. Mashq va topshirishlarning sharti soddalashtirildi. Lug'atlardagi takrorlar bartaraf etildi, mazmunin eskirgan rasmalar bugungi kun talabidan kelib chiqib, yangi rasmalarga almashirildi.

3-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev, G.Muhammadjonova, G.Ziyomuhamedova) darsligida ko'p sonli ekspertlarning xulosalaridan kelib chiqib, mashq va topshirishlarning mazmunan soddalashtirildi. Lug'atlardagi takrorlar tahrir qilinib, suhbat namunalari mazmumon boyitildi. Darslik illyustratsiyalarining ayrimlari yangilandi. "Bilib oling" ruknida berilgan grammatik bilimlar ham soddalashtirilib, anqliklar kiritildi. Ayrim mavzular bo'yicha mantiqan eskirgan illyustratsiyalar yangilandi. Notanish so'zlar tarjimasi hamda darslikdagi imloviy, uslubiy va texnik kamchiliklar ham bartaraf etildi.

An'anaviy avgust kengashlari sho'ba yig'ilishlarida darsliklardi mazkur o'zgarishlari o'qituvchilarga yetkazish va muhokama uyuştirish lozim.

Ushbu darsliklarni bilan ishlashda o'qituvchilar DTS va o'quv dasturida belgilangan talabalmi jiddiy o'rganib chiqishi, darslarni nutqiy mavzular va grammatic bilimlarning mazmun-mohiyatidan kelib chiqib rejalashtirishi, suhbat namunalari bo'yicha o'quv-chilarining o'zaro muloqotga kirishish yo'llarini aniqlashi, o'quvchilarim ustida, lug'at bilan ishlashga o'rgatishi kerak. Buning uchun pedagogik texnologiyalarning ilg'or usullaridan o'rini va unumli foydalanimi, mashq'ulotlarda AKT, multimedia ilovalari, elektron manbalar va darsliklardan samarali foydalanimi zarur.

Axborot texnologiyalari rivojlangan hozirgi kunda ta'lim jarayoniga AKTni

keng tatbiq etish, dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarda slaydlar, videolavhalar, elektron darsliklar va qo'llanmalardan foydalanimi zarur. Multimedia materiallari o'quvchiga bilim berishda bir yo'la ta'limatlarini ko'rish, ovozni — so'zlar, gaplar, kuy-qo'shiqlarni eshitish orqali o'lashtirish imkonini beradi. Audiomattni tinglash o'quvchilarida ifodal o'qish va so'zlash madaniyatini shakllantirib borsa, videolavhalar nutq o'strishda, matn tuzishda namoyish etilayotgan material yuzasidan o'quvchilarida keng tushunchalar hosil qiladi. Elektron darslik bilan ishlayotgan o'quvchi materialni tahrir qilishi, nusxa ko'chirish, o'z materialiga qo'shimcha kiritish kabi imkoniyatlarga ega bo'ladi.

O'qgan 2015-2016-o'quv yilida o'zbek tili fanidan 4-sinfda "Kuzgi ishlar", 5-sinfda "Mashhur kishilar", "Shahar bo'yab sayohat", 6-sinfda "O'zbekistonning tarixiy shaharlarini" mavzulari bo'yicha videodarslar yaratilish, taqdirmi etildi.

Kirib kelayotgan o'quv yilida ta'lim rus va qardosh tillarda olib boriladigan maktablarning 3-sinflariga mo'ljalangan o'qituvchilar uchun "O'zbek tili" (H.Bakiyeva va boshqalar) metodik qo'llanmasi multimedia vositasi bilan chop etildi. Metodik qo'llanma amaldagi 3-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev va boshqalar) darsligi asosida ishlab chiqilgan. Qo'llanma o'zbek tilini o'qitishda ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalishning maqsad va vazifalarini, o'quv dasturida belgilangan nutqiga mavzular bo'yicha namunaviy dars ishlamalarini o'z ichiga oladi. Unda o'quvchilarining dars davomida o'zbek tili faniga qiziqishini oshirish maqsadida ilg'or pedagogik texnologiyalar va AKTni keng joriy etish ko'zda tutilish bo'lib, buning uchun multimedia ilovalari ishlab chiqildi. Metodik qo'llanma o'quvchilarga havola qilinayotgan turli mavzudagi tasvirlar (animatsiyalar) matnda o'qitiladigan so'z va gaplarni hayot bilan bog'lash, gap ichida qo'llash mumkin bo'lmagan so'zlarini rasm orqali o'quvchi nutqiga kiritish imkonini beradi. Ko'rigan diafilm, tinglangan hikoya va ertaklar, kuzatilgan rasmilar o'quvchilarida so'zlovchi nutqini diqqat bilan tinglash va fikrning nima haqida ekanligini tushunish ko'nikmasini o'strishga yordam beradi. Shuningdek, qo'llanmada foydalilanigan "Interfaol mashq", "Bu nimaning bolasi?", "To'g'ri top!", "To'g'ri javobga qarsak", "Keling, bilib olamiz" kabi ta'limiy o'yinlar, "Bilib oling", "To'g'ri talaffuz qiling", "Yodda

tuting" kabi grammatik qoidalarning animatsiyalar yordamida taqdirmi etilishi, jumboqli rebuslar, mini test va boshqotirmalarning berilishi o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishga, ularni o'z fikrini o'zbek tilida mustaqil ifoda qilish berishga tayyorlaydi.

O'zbek tili darslarini samarali tashkil qilishda o'qituvchilar yuqorida qayd etilgan videoadarslar, 2-3-sinflar uchun tayyorlangan multimedia ilovalari hamda 8-9-sinflar uchun yaratilgan elektron darsliklardan unumli foydalanimishlari mumkin. Buning uchun ushbu manbalarning mazmuni bilan to'liq tanishib chiqishi, so'ng biron mavzuni tanlagan holda darsni boshlashi mumkin. Dars jarayonida multimedia vositasi, elektron darslikdan foydalanimi tartibi bilan o'quvchilarini tanishitirishi, birinchi mashq'ulot o'tgach, keyingi darslarda o'quvchilar uyg'a vazifa tarzida berilgan topshirilgan ushbu elektron darsliklar yordamida o'zlar mustaqil bajarishi maqsadga muvofiq. Shuningdek, mashg'ulotda qo'shimcha manbalardan foydalanimi ham mumkin. Bi jihatlar darsning mazmuni o'tishini ta'minlash barobarida o'quvchilarida AKT jihozlari, elektron darsliklar bilan ishlash ko'nimasini shakllantiradi.

Avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida muhokama qilish, tajriba almashish va kelgusidagi vazifalarini belgilab olish uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Mustaqillik darslari"ni tashkil etishda o'qituvchining mahorati.
2. O'zbek tili darslarida internet materiallariidan foydalanimi madaniyatini.
3. Boshlang'ich sinflarda darslarni ko'rgazmalilik asosida tashkil etish — tilga qiziqritish omili.
4. O'quvchilarida nutq va muomala madaniyatini shakllantirish yo'llari.
5. Fikri yozma bayon qilish orqali savodxonlikka erishish.
6. Darsliklarni yangi avlodining o'ziga xos jihatlarini.
7. Matn bilan ishlashda axborot texnologiyalarining o'mi.

(Davomi 8-betda.)

(Davomi. Boshi 7-betda.)

Yangi o'quv yilida ta'lim mazmuni, sifati va samaradorligini oshirish yuzasidan quyidagi vazifalar belgilanadi:

1 Xalq ta'limi xodimlarining 2016-2017-o'quv yili oldidan o'tkaziladigan an'anaviy Avgust kengashlari yalpi va sho'ba yig'ilishlaridan kutilayotgan asosiy maqsad — ta'lim tizimida o'qitish mazmunini takomillashtirish, ta'lim samaradorligini oshirish bo'yicha hukumatimiz hamda Xalq ta'limi vazirligi tomonidan qabul qilingan qaror va buyruqlarning ijrosini ta'minlashga qaratilgan vazifalarini belgilab olish.

2 Ta'lim-tarbiya jarayonining sifat darajasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar (davomat, o'qituvchining darsga tayyorligi, dars tahsilii va hokazo) asosida joylarda ta'lim-tarbiya jarayonini tahlil qilish, aniqlangan kamchiliklarni bararaf etish bo'yicha rahbar va xodimlarning shaxsiy mas'uliyatini oshirish.

3 O'qitishning zamoniav usullari va ilg'or pedagogik texnologiyalarni o'quv-tarbiya jarayoniga joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishga erishish, ta'lim jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarni olib kirish, bu sohadagi ilg'or tarjibalarni ommalashtrish.

4 Masofaviy metodik xizmat ko'rsatish bo'yicha taqdim etilgan videoseminar, videodarslar va ta'lim portallari, Respublika ta'lim markazi saytiga qo'yilgan materiallardan unumli foydalananish.

5 O'qituvchilarning ta'lim portallariga joylashtirilgan axborot resurslaridan samarali foydalaniishni, o'z ustida mustaqil ishlashi, ijodiy izlanishi, o'zaro tajriba almashishi, dars kuzatishi va tahlil qilishi uchun zarur sharoitlar yaratish.

6 Pedagoglarning malakasi va kasbliy mahoratini oshirish, fanlarning sifatlari o'qitilishini ta'minlash maqsadida "Mahorat maktablari" faoliyatini takomillashtirish, oliy ta'lim muassasasi professor o'qituvchilari bilan hamkorlikda ishlarni tubdan qayta ko'rib chiqish.

7 O'quv muassasalaridagi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va o'quv anjomlaridan samarali foydalaniishni tashkil etish, shuningdek, pedagog-xodimlarning internet tarmog'idan keng foydalangan holda o'z bilim va malakasini oshirishi uchun yetarli sharoit yaratish.

8 Boshlang'ich ta'lim sifatini yaxshilash maqsadida 2015-2016, 2016-2017-o'quv yilida 2- va 3-sinflariga dars beradigan o'qituvchilar uchun tayyorlangan 7 nomdag'i metodik va multimediali ilovalardan foydalaniish bo'yicha tizimli seminarlar tashkil etish.

9 O'tkazilgan monitoring natijasida dars berayotgan fani bo'yicha zarur bilim va yetarli tajribaga ega bo'lmagan o'qituvchilar ro'yxatini tuzish, ular uchun doimiy o'quv-amaliy seminarlar tashkil etish va faoliyatini o'quv yili davomida tahlil qilib borish hamda tegishli fanlar bo'yicha o'qituvchilar bilimdag'i bo'shiqliq ustida ishlash metodikasini o'qituvchilarga o'rgatishga doir mahorat mashg'ulotlarini tashkil etish kabilalar yangi o'quv yili arafasidagi tayyorgarliklarimizning muhim qismi bo'limg'i lozim.

Aytish joizki, 2016-2017-o'quv yili boshlanishi istiqlolimizning 25 yilligiga to'g'ri kelmoqda. Shu bois umumata'lim muassasalarida "Mustaqillik darslari"ni "Go'zal va betakrorimsan, muqaddas Vatanim, jomim senga fido, O'zbekistonim!" shiori ostida tashkil etish, o'qituvchilarga mustaqillik tushunchasini chuqur tahlil qilib berish, anglatish,

ko'hna tariximiz, milliy qadriyatlarimiz, buyuk kashfiyotlari bilan jahon ilm-fani, madaniyatni yuksalishiga hissa qo'shgan allomalarimiz, o'tgan qisqa davrda respublikamizda amalga oshirilgan olamshumul o'zgarishlar, ulkan yutuqlar haqida to'xtalib o'tish lozim. Eng muhim, o'qituvchilar o'rtasida Vatanimizning taqdiri va kelajagi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga

Adabiyot fani bo'yicha an'anaviy avgust kengashlarida pedagog xodimlarning kasb mahorati va madaniyatini oshirish, yangi o'quv yili oldidan tayyorgarlik ishlarni tashkil etish — "Sog'lon ona va bola yili" Davlat dasturining mazmun-mohiyatidan kelib chiqqan holda belgilanadi. Sho'ba yig'ilishlarida Yurtboshimiz tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarning ta'lim rivojiga xizmat qilayotgani e'tiborga olinadi. Jumladan, adabiyot ta'limiga katta e'tibor qaratilib, Prezident Islom Karimovning "Adabiyotga e'tibor — kelajakka, ma'naviyatga e'tibor" asarida adabiyot fani mutaxassislar oldiga ulkan vazifalar qo'yilganligi, ayniqsa, yoshlar o'rtasida kitob mutolaasi va ollavliy kitobxonlikni rivojlantirish, istiqlol davrida yangi adabiy-badiy nashrlar chop etilgani, adabiyot ta'limining modernizatsiyalangani, o'quv dasturlarining optimallashtirilishi, darsliklar mazmunining yildan-yilga yaxshilanib, kamchiliklar bararaf etilayotgani va bu sa'y-harakatlarning ta'lim jarayoniga ko'rsatayotgan ijobiy ta'siri aks etgan tajribalar umumlashtirilishi lozim.

Yangi o'quv yilining dastlabki mashg'uloti — "Mustaqillik darslari" ko'tarinkin ruhda tashkil etilib, xalqimiz qo'iga kiritgan ulkan yutuqlar, bunyodkorlik ishlari, jamiyatda sog'lon ma'naviy muhit yaratish borasida amalga oshirilgan islohotlar natijasi tilga olindagi. Qolaversa, yoshlarni ma'naviy tahdidlardan asrash va ogohlilikka da'vat etish maqsadida ularga ko'hna tariximiz, muqaddas qadriyatlarimiz, millatimizning qadr-qimmati, sha'ni, or-nomusni, erki, e'tiqodi kabi pok insonya tuyg'ularni tanituvchi asarlari negizida ta'lim-tarbiya berish kerak. Yurtboshimizning "Adabiyotga e'tibor — kelajakka, ma'naviyatga e'tibor" asarida keltirilgan fikrlarni o'qituvchilarga uqtirish orqali adabiyotni sevish va kitobxonlikka o'rgatish, yosh avlod qalibda vatanparvarlik, millatparvarlik, el-yurt ravnaqni yo'lida xizmat qilish mas'uliyatini shakkantirish asosiy vazifa sanaladi.

Sho'ba yig'ilishlarida "Mustaqillik darslari"ni jonli, qiziqarli, ko'rgazmali tarza, rang-barang interfaol usullardan foydalangan holda tashkil etish masalasi ko'rildi. "Mustaqillik

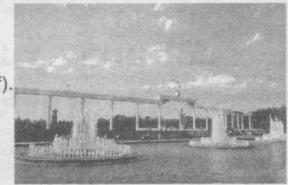
qodir bo'lgan, yutuq va erishgan marralari bisyor yoshlarimiz haqida suhbat va munozaralar uyuştirish maqsadga muvoofiqli. O'quchilarga 2016-yil "Sog'lon ona va bola yili" deb nomlanishining mazmun-mohiyati, davlatimiz tomonidan yoshlarga ko'rsatilayotgan e'tibor va g'amxo'rlik, ularning ta'lim olishi, sport bilan shug'ullanishi uchun yaratilayotgan keng imkoniyatlarni tushuntirish orgali Vatan, millat kelajagi, el-yurt ravnaqni

uchun mas'ul ekanini ta'kidlash lozim. Shu bilan birga, o'tgan 25 yil mobaynida mamlakatimizning qiyofasi tubdan o'zgarganligi, ma'naviy va milliy qadriyatlarini tiklash borasida amalga oshirilgan ishlar samarasи, ijtimoiy-iqtisodiy sohadagi salmoqlari o'zgarishlar, shahar va qishloqlarimiz ko'rkamishib borayotganiga oid materiallardan foydalangan holda darslarni sermazmun tashkil etish kerak.

Ta'lim boshqa tillarda olib boriladigan maktablarning 2-9-sinflarida o'zbek tili fanidan "Mustaqillik darslari" quyidagi mavzularda o'tkazilishi mumkin:

2-4-sinflarda:

1. Mening Vatanim (2-sinf).
2. O'zbekiston — mening Vatanim (3-sinf).
3. Biz baxtiyor yoshlarmiz.
4. Mustaqil O'zbekiston farzandlarimiz.
5. O'zbekiston — serquyosh o'inka.
6. Beponoy va go'zal O'zbekistonim.

Ilk saboqda boshlang'ich sinf o'qituvchilarining yoshi, fe'l-atvori, psixofiziologik xususiyatlaridan kelib chiqib, yuqoridaq mavzulardan bira tanlanadi. Darsda dunyo ilm-faniga katta hissa qo'shgan ulug' bobolarimiz haqida videolavhalardan foydalaniish, yurtimizning betakror bog'urog'lari, qir-adirlari, zilol suvlar, mehmondo'st xalqi haqida suhbatlar uyuştirish, yurt tinchligi yo'lida kurashgan xalq qahramonlari xususida ma'lumotlar berish darsning sermazmun o'tishini ta'minlaydi. Shuningdek, "Tarona" guruh, "Tomosha" bolalar guruh, xalqaro va respublika ko'rik-tanlovlarida yutuqlarni qo'lga kiritayotgan yoshlar haqida qiziqarli suhbatlar o'tkazish mumkin.

O'qituvchilar mashg'ulotda mustaqillikning dastlabki kunlari dananqo ta'lim-tarbiya sohasida amalga oshirilgan ulkan o'zgarishlar xususida gapirishi kerak. Prezidentimizning "Yuksak ma'naviyat — yengilmash kuch" asarida aytgan "Vatanimizning kuch" qolayliklari, xalqimizning erlangi kuni, mamlakatning jahon hamjamiyatida tutgan o'mni, avalo, farzandlarimizning o'sib, ulg'ayib, qanday inson bo'lib hayotga kirib borishiga bog'liqdirdi, degen so'zlar mazmun-mohiyatini

o'qituvchilar ongiga singdirib, ularda ona Vatanga mehr-muhabbat, hurmat-ehtirom tuyg'ularini yutkunishiga erishish mumkin. Shuningdek, yoshlarning sport, musiqa va san'at, kasb-hunar, amaliy hunarmandlik, dizaynerlik kabi yo'naliishlarda erishayotgan yutuqlari haqida videoroliklar namoyishi va bu haqda suhbat va munozaralar tashkil etish orqali istiqlooling tub mohiyatini angashiga ko'maklashish lozim.

Adabiyot

Darslari" mashg'uloti bo'yicha har bir sinf uchun tarlangan mavzular oson yoki murakkabligi jihatidan farq qilishi kerak. Chunki mazkur saboq

o'qituvchilarning mustaqillik, erk, ozodlik haqida ayni paytgacha yoshiga mos tarzda egallagan bilim va tushunchalarini yanada boyitishga, tasavvurlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

"Mustaqillik darslari"ni quyidagi mavzularda o'tkazish mumkin:

1-4-sinflarda:

1. Biz mustaqil O'zbekistonning baxti bolalarimiz.
2. Bayrog'ing mangu hilpirab, elimizga hurlik va shodlik bag'ishlaysiversi, jonajon Vatanim!
3. Sen bizning ona Vatanimizsan — hur O'zbekiston!
4. So'lim oromgohlar qo'ynida miriqib dam oldik.
5. Baxtli bolalik uchun — biz sendan minnatdormiz, ona Vatan!
6. Ozod Vatanimizning muqaddas ramzlar.
7. O'zbekiston — go'zal diyor, doim omad bo'lsin yor...

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tabiat, ruhiyatidan kelib chiqib tanlangan mashg'ulotda 25 yil ichida mamlakatimizda bolalarning jismonan va ma'nana sog'lon bo'lib o'sishi uchun yaratilgan imkoniyatlar, dunyo ilm-faniga katta hissa qo'shgan ulug' bobokalonlarimiz haqida qiziqarli suhbatlar tashkil etishi, ona Vatanimizning go'zal bog'-rog'lari, tog'lari, qir-adirlari, sharqiroq suvlar, o'zbek xalqining mehmondo'stligi, bag'rikligi aks etgan badiy lavhalar, hikoya va she'rler o'qish va muhokama qilish dars mazmunini boyitish.

Shuningdek, "Ayyomni munosib kutib olish uchun nega katta tayyorgarlik ko'rildi? Nima uchun uy, ko'cha, mahalla, maktabimiz ko'rkmay va obod bo'lishini istaymiz? Obodlik insong'a nima beradi? Aksincha bo'lsa-chi?" kabi savollar orqali o'qituvchilarini bahsga chorlash mumkin.

(Davomi 9-betda.)

2016-yil 2-iyul, № 53 (8910)

(Davomi. Boshi 7, 8-betida.)

5-7-sinflarda:

- Vodiylarni yayov kezganda...
- Yurtim, senga she'r bitdim bu kun...
- Yurtim durdonasi — shahrim (qishlog'im).
- Bu aziz Vatan barchamizni.
- Vatan tuyg'usi muqaddasdir.
- Bulbul chammanni sevar, odam Vatanni.
- Vataning tinch — sen tinch.

8-9-sinflarda:

- Biz kim, millatlarning eng qadimi va eng ulug'i...
- Yurtimizning istiqol yillarda erishgan yutuqlari.
- Munavvar yo'ldan zafarli manzil tomon.
- Yurtimiz kelajagi biz yoshlarning qo'lida.
- Vatanni sevmoq lymondandir.
- Bir o'lkaki...
- Men dunyonni nima qildim, o'zing yorug' jahonim...

Ushbu mavzular doirasida o'quvchilar o'zlarining puxta bilim olishi, zukko va yuksak saviyali shaxs siftatida kamol topishi uchun yaratilgan imkoniyatlarni qadrashi, yutuq va g'alabalar sari mustahkam odimlash mas'uliyatini his etishi lozim.

Yana bir muhim masala shuki, uzuksiz ta'lim tizimini modernizatsiyash, oliy ta'lim muassasalarini, xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish institutlari mutaxassislarini (saferbar qilingan holda) ilmiy salohiyatidan foydalanib, umumiy o'ta ta'lim va oliy ta'lim muassasalarini faoliyatida amaliy integratsiyani ta'minlash, umumiy o'ta ta'lim muassasalarida o'quv, ilmiy-metodik, ma'naviy-axloqiy tarbiya ishlardan samarali natijalarga erishayotgan, kasbiy mahorati yuqori bo'lgan o'qituvchilarining ish tajribalarini o'rganish va tattib etish muhimdir. E'tiborli, amaliyotchi o'qituvchilar har uch yilda malaka oshirishsa-da, tajriba almashish maydoniga aylanib borayotgan "Mahorat maktablari"da har oyda yangiliklardan boxabar bo'llishi, izlanishi va o'z ustida ishlashiga imkon tug'iladi. Bu masaladagi amaliy taklif va mulohazalar ham sho'ba ishlari samaradorligini oshiradi.

O'tmishda xalqning, millatning ulug'lari, iste'dod sohiblari orasida so'z san'atining dostonxonlik, qasidixonlik, navoiyxonlik, bedilxonlik,

fuzuliyyonlik, mashrabxonlik, g'azalxonlik kabi turlari shakllangan bo'lsa, oddiy xalq orasida "Alpomish", "Ravshanxon", "Rustamxon", "Malikay ayyor" dostonlarini o'qish, shu bilan birga askiyachilik san'ati keng tarqalgan. Yaqin o'tmishda kitob mutolaasini ehtiyoja aylantirgan oilalar uchun na kunning souvulgi, na elektr chirioqning yo'qligi muammo tug'dirgan. Bugun texnika tarraqqiyoti davrda o'qish, yozish kabi har qanday ehtiyoj elektron tarmoq yoki texnik vositalar yordamida bir zumda qondiriladi. Faqat pedagoglarni yoshlarga kitobning, badiyi asarning ahamiyatini anglatish talab etiladi. Zero, Cho'pon aytganidek, "Adabiyot — chin ma'nosi ila o'lgan, so'ngan, qoralangan, o'chgan, majruh, yarador ko'ngila ruh bermak uchun faqat vujudimiza emas, qonlarimizga qadar singishgan qora balchiqlarni tozalaydurg'on, o'tkur yurak kirlarini yuvadurg'on toza ma'rifik suvi, xiralashgan oynalarimizni yorug' va turvash qildurg'on, chang va turqol'gar to'lgan ko'zlarimizni artub tozalaydurg'on buloq suvi"dir.

Ta'lim muassasalarida adabiyot o'qituvchilar ota-onalar bilan hamkorlikda ishshash jarayonida bolalar mutolaasi va olibayli kitobxonlikni yo'lg'a qo'yishi, uydai qaysi yoshdan mutolaa qilish, qanday kitoblarni o'qish, muhokamani qanday o'tkazish, natijani kuzatish borasida maslahatlar berishi ayni muddao. Ota-onalar yig'ilish-

larida farzandini yoniga o'tirg'izib kitob o'qib beradigan, dilbandining komil inson bo'lib shakllanishida hech bir vosita kitobning o'rmini bosa olmasligini yaxshi tushnudigan oilalar namuna qilib ko'rsatilishi kerak.

Ta'lim muassasalarida sinfdan tashqari o'qitish yaxshi yo'lg'a qo'yilsa, o'quv-tarbiya ishlari muvaffaqiyatlari bo'ladi. Bunda o'quv maskanidagi kutubxona — nurxonalarining o'rni katta. G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi tonomidan taqdim etilgan umumta'lim maktablarining 5-9-sinf o'quvchilar uchun "Adabiyot xrestomatiyalari" umumta'lim maktablar o'quvchilarining mustaqil o'qishlari uchun muhim manbadir. Mazkur kitoblarda o'quv dasturiga kiritilgan xalq og'zaki ijodi namunalari, mumtoz va hozirgi zamон adiblari, jahon adabiyoti namoyandalarasi asarlari to'liqroq shaklda berilgan. Ularni kutubxona fondiga qo'shish o'quvchilarining darsda o'qishlari mustaqil ravishda boyitishiga, kengaytirishiga yordam beradi.

Sho'ba yig'ilishlarida o'quvchilarni badiyi adabiyot mutolasiga qiziqitirish masalasining muhokama etilishi o'quvchi bilimidagi bo'shliqlarni to'ldirish hamda bu boradagi muammolar yechimini topishga yo'l ko'r-

adi. Adabiyot fanini o'qitishda AKTdan o'rni foydalanish mashg'ulot samaradorligini oshirishda asosiy omillardan biri hisoblanadi. Buning uchun o'qituvchilardan global tarmoqda ta'lim saytlaridan zarur ma'lumotlarni izlab topish, ularni saralash, ijodiy foydalanish, eng samarali metod va usullarni darslarga tatbiq etish talab etiladi. Dars jarayonida elektron darslari va multimedia vositalari, videodarslardan foydalanish o'quvchilarining fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Zero, o'qish-o'rganish bilan birga ko'z orqali ko'rish, idrok etish o'quvchi tasavvurini boyitadi, o'rganganlarini yorqinlashtiradi, xotirasida uzoq saqlanadi. Qolaversa, o'quvchini mulohaza yuritsiga yo'naltirib, xatolarini to'g'rilash imkonini beradi.

Sho'ba yig'ilishlarida 2015-2016-

o'quv yilida o'tkazilgan monitoringda aniqlangan bo'shliqlar va ularni bartaraf etish yo'llari, ayniqsa, fan olimpiyadasi va bilimlar bellashuvu natijalarini muhokama etish ta'lim samaradorligini belgilovchi omillardan sanaladi.

Augst kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida muhokama qilish va tajriba almashish uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:

- "Mustaqillik darslari"da Vatan madhi va tuyg'usining yorqin ifodalishida o'qituvchi mahorati.
- O'quvchini kitob muto-laasiga qiziqitirishda o'qituvchi va kutubxonachi hamkorligi.
- Monitoring natijalari: muammo va yechimlar.
- Darslarda axborot va ta'lim texnologiyalaridan o'rni foydalishda o'qituvchining kasbiy salohiyati.
- Fanni o'qitishdagi ilg'or ish tajribalari va kelgusidagi vazifalar.
- Adabiyot darslarda video-dars va multimedia vositalalaridan o'rni foydalinish.
- "Mahorat maktablar" o'qituvchi kasbiy mahoratinini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.
- Fan oyliklarini noan'anaviy usullarda tashkil etish yo'llari.
- O'qituvchining chuqur bilimi, kasbiy mahorati dars sifati va samaradorligi garovidir.
- Zamonaviy dars o'tishda o'qituvchiga qo'yiladigan talablar.

Berilgan mavzular yuzasidan babs-munozaralar, mavzu taqdimoti hamda davra suhbatlarini tashkil qilish tavsija etiladi. Muhimi, avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarini amaliyotchi o'qituvchilar va metodistlarga metodik yo'llanma berishini inobatga olib, mashg'ulotlar imkon darajasida noan'anaviy usullarda, qiziqarli o'tkazilishi maqsadga muvofiqdir.

Fizika

O'quvchilarining hozirgi zamon fan va texnikasini o'rganishga qiziqishini kuchaytirish, ularni ijodkorlikka undash, nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish, darslarda ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, zamonaviy laboratoriya jihozlaridan samarali foydalish, o'quvchilarining intellektual salohiyatini oshirish, to'garak mashg'ulotlari va tadbirlarni noan'anaviy tarzda o'tkazish davr talabidir. Bu vazifalarni amalga oshirishda o'qituvchining ijodkorligi, pedagogik mahorati, iste'dod va qobiliyatini namoyon qilishi juda zarur. Shu bois an'anaviy avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida o'qituvchilar bilan tizimdagи eng dolzalar vazifalar xususida fikrashib olish tavsiya etiladi.

Ma'lumot o'rniда aytish joizki, 2016-2017-o'quv yilida

umumiy o'rta ta'lim maktablarida N.Turdiyev mualifligidagi 6-sinf «Fizika», P.Habibullayev va boshqalar mualifligidagi 7-, 8-, 9-sinf «Fizika» darsliklaridan foydalaniadi. 2016-2017-o'quv yilida ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablarida N. Sh.Turdiyev mualifligidagi 6-sinf "Fizika" darsligidan foydalaniadi. 2014-yil — "Sog'lom bola yili" Davlat das-turida belgilangan "Ayrim fanlar chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan umumta'lim muassasalarini uchun darsliklar va o'quv metodik majmualarni bos-qichma-bosqich ishlab chiqish va chop etish" vazifasi ijrosini ta'minlash maqsadida 2016-2017-o'quv yilidan N.Turdiyev mualifligidagi 7-, 8-, 9-sinf "Fizika" darsliklari chop etilib, ijara tizimiga kiritildi.

Xalq ta'limi vazirligi, Respublika ta'lim markazi,

Multimedia umumta'lim das-turlarini rivojlantirish markazi hamkorligida o'qituvchi va metodistlarga AKTdan foydalanan video-o'quvlar tashkil etilayapti, masofadan metodik xizmat ko'rsatilmoqda. Videodeo'quvlarda laboratoriya ishlaringin bajarilishi alohida e'tibor qaratildi hamda shu yuzasidan materiallar www.uzedu.uz, www.rtm.uz elektron saytiga joylashtirildi. Avgust anjumanlarida ushbu materiallar yuzasidan fikr almashtish, o'qituvchilarini "Xalq ta'limi tizimidagi muassasalarining bino va inshootlarining saqlanishi va ularga texnik xizmat ko'rsatish, shuningdek, mavjud mebel, o'quv-laboratoriya asbob-uskulunari, kompyuter texnikasi, sport anjomlari va boshqa inventarlardan samarali foydalish, ularni saqlash to'g'risida"gi yo'riq-noma mazmun bilan yana bir bor tanishtirish maqsadga muvofiqdir.

Yakunlangan o'quv yilida umumiy o'rta ta'lim maktablar o'quvchilar o'rtasida ta'lim sifati yuzasidan o'tkazilgan monitoring natijalari fizika fani yo'naliishi bo'yicha tahsil qilinganda quyidagilar aniqlandi:

- DTS asosida o'quvchilar egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar aniq belgilab olinmagani, zamonaviy o'qitish metodlariдан o'rni foydalanimagan;
- o'quv-laboratoriya jihozlaridan samarali foydalaniib, laboratoriya ishlari talab darajasida bajarilmayotganligi;
- darsda elektron axborot-ta'lim resurslari va AKTdan foydalish malakalarini yetarli emasligi;
- murakkab mavzularga doir masalalar kam yechilayotgani;
- o'quvchilarining fanga bo'lgan qiziqishini oshirish maqsadida bo'sh vaqtlanri mazmunli o'tkazish bo'yicha darsdan tashqari to'garak mashg'ulotlarining sifatli tashkil etilmayotgani;
- malaka oshirish institutlari va metodika markazlari tomonidan malaka oshirishga kelgan o'qituvchilarining metodik ehtiyojlar to'liq aniqlanmayotgani, ta'lim sifati monitoringi va bilimlar bellashuvu natijalariga ko'ra o'quvchilar bilimida aniqlangan bo'shliqlar yuzasidan metodik tavsiyalar va namunali dars ishlamlarning yetarli darajada ishlab chiqilmayotgani;
- o'quvchilarining darsga tayyorgarlik jarayoniga mustaqil, ijodiy yondashmasligi, o'z ustida muntazam ishlamasligi, kasbiy tayyorgarlik darajasi va pedagogik mahoratin mazmunli tashkil eta olmayotgani va boshqalar.

(Davomi 10-betda.)

(Davomi.
Boshi 7, 8, 9-betlarda.)
Bu kabi omillar dars samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shuningdek, monitoring natijalariga ko'ra, fizika fanidan quyidagi mavzularda o'quvchilar bilmida bo'shlari vujudga kelgan:

6-sinfda: "Jismlarning bosib o'tgan yo'iga ketgan vaqt", "Qattiq jism, suyuqlik va gazlaming molekulary tuzilishi", "Molekulalar va ularning o'chamllari".

7-sinfda: "To'g'ri chiziqli teklis harakat tezligi. Harakatning grafik tasviri", "Kinematikaning asosiy tushunchalar", "Aylanma harakatini tafsiflaydigan kataliklar orasidagi munosabatlar".

8-sinfda: "Elektr qarshilik", "Elektr maydon", "Zaryadlangan jismlarning o'zaro ta'siri. Kulon qonuni", "Kondensatorlar".

9-sinfda: "Ideal gaz molekulyar-kinetik nazarining asosiy tenglamasi", "Linzalar", "Gaz moleku-

larining harakat tezligi", "Moddaning solishtirma erish issiqligi. Amorf jismlarning erishi va qotishi".

"Mahorat maktablari" da o'quv jarayoniga ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish bo'yicha maqsadli o'quvlarni tashkil etishda o'quvchilarining metodik ehtiyojini aniqlash, har bir laboratoriya mashg'ulotlarini o'quvchilar bilan birligida o'tkazish, mavjud muammolarni hal etish yo'llari yuzasidan Respublika ta'lrim markazi saytida "Pedagogik mahorat ustaxonasi" rukni ostida namunalari dars ishlamalari va boshqa turdagini metodik materiallarni joylashirilgan.

Fizika fani yo'nalihsida yangilik yaratgan, shu sohada ijobjiy natijalarga erishgan tajribali o'quvchilar va "Eng yaxshi biologiya, kimyo, fizika fan kabineti mudirilari", "Eng yaxshi elektron axborot-ta'lim resurslari" ko'rik-tanlovi g'oliblari bilan davra suhbatlari tashkil etish lozim.

Fizika fanidan eng yaxshi kabinet mudiri g'olibi xonasining jihozlanishi va ulardan laboratoriya mashg'ulotlarida samarali foydalanishidan na-

munalarni videotasvir orqali o'quvchilarga ko'rsatgan holda ilg'or ish tajribasini ommalashtirish yuzasidan fikrashish.

Fizika fanidan o'zlashtirilishi qiyin bo'lgan mavzularga oid masalalarni yechishning turli usullari, laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish yuzasidan fikr almashish, dars jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalaridan foydalanish yuzasidan tasiyalalar ishlab chiqilishi, ularni dars jarayoniga tatbiq etish yo'llari yuzasidan ma'lumotlar berishga e'tibor qaratish zarur.

2015-2016-o'quv yili fiziqa fanidan umumiyo'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limingning o'quvchilar kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari loyihalari bo'yicha barcha hududlarda tajriba-sinov ishlari davom ettirildi. Bu jarayonning natija va samaralari "Fizika, matematika va informatika" ilmiy-uslubiy jurnalida (2016-yil 3-son, N.Turdiev, Z.Sangiroya muallifligida) "Fizika o'quv fani darslarda o'quvchilarida tayanch kompetensiyalarni shakllantirish" mavzusidagi maqolada bayon etilgan. Anjumanlarda shu kabi manbalardan foydalanish sarmalidir.

Umumiyo'rta ta'lim maktablari matematika fanini o'qitishdan ko'zlangan asosiy maqsad o'quvchilarga mehnat faoliyatini va kundalik hayot uchun zarur bo'lgan matematik bilim, ko'nikma va malakalarni berishga qaratilgan. Shuningdek, o'quvchilarining hayotiy tasavvuri bilan amaliy faoliyatini umumlashtirish, matematik tushunchasi va munosabatlarni ongli o'zlashtirishi hamda hayotga tatbiq eta olishiga erishish, izchil mantiqiy tafakkurni shakllantirish orgali bolalarning aql-zakovatini rivojlantirish, tabiat va jamiyatdagi maqbul yo'llarini topa olishlariga ko'maklashish nazarda tutildi.

Umumiyo'rta ta'lim maktablari matematika fanini o'qitishda yuqori sifat va samaradorlikka erishish, fan yo'nalihsidagi yangiliklarni izlab topish va ta'lim jarayoniga tatbiq etish, o'quvchilarining mazkur fanga qiziqishini, bilim, ko'nikma va malakalarini oshirish, hozirgi zamon fan-teknologikasini o'rorganishga intilishini quvvatlash o'quvchilarga katta mas'uliyat yuklaydi.

Xalq ta'limi vazirligi tomonidan o'tkazilgan ta'lim sifati monitoringi natijalariga ko'ra matematika fanidan o'quvchilar bilmida bo'shlari, o'zlashtirilishi qiyin bo'lgan qator murakkab mavzular aniqlandi. Jumladan:

5-sinfda "Matnli masalalarni tenglama va matn tuzib yechish", "Foizlarga doir masalalar";

6-sinfda "Matnli masalalarni arifmetik usulda tuzib yechish", "Aralash kasrga teskari bo'lgan sonni topish", "Berilgan sonning biror qismini topish", "Aralash kasrlarni bo'lishga doir misollar yechish";

7-sinfda "Daraja qatnashgan ifodalarni soddashtirish", "Birhadlarni standart shakliga keltirish", "Isbotlashga doir masalalar yechish";

8-sinfda "Qo'shtengsizliklarning butun yechimlarini topish",

Matematika

"Koordinata boshiga nisbatan simmetrik nuqtani topish", "Chiziqli tengsizliklarni yechish" mavzularini o'zlashtirishda o'quvchilar qiyinchiliklarga duch kelgan.

Augst kengashlarda o'zlashtirilishi qiyin bo'lgan mavzularni o'quvchilarga tushuntirishda dars jarayonida ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan to'g'ri hamda samarali foydalanish, "Aqliy

hujum", "Blits-so'rov", "Klaster", "Moychechak" kabi usullarni qo'llash, xilma-xil, qiziqarli savol va topshirqlar berish, masalalar yechish algoritmi ketma-ketligini aniq ko'rsatish, xalq ertaklaridan rolli o'ynilar namoyish etish, o'quvchilarga mustaqil ishlash uchun mavzuga doir hayotiy masalalar berish yuzasidan aniq tasiyalalar ishlab chiqish tavsya etiladi.

Mazkur yo'nalihsida o'rtalim matematika fanidan foydalananligi darsliklar quyidagilar:

- 5-sinf "Matematika" (B.Haydarov, 2015-yil, "Yangiyo'l poligraf servis");
- 6-sinf "Matematika" (M.Mirzahmedov, A.Rahim-qoriyev, 2013-yil, "O'quvchi");
- 7-sinf "Algebra" (Sh.Alimov, A.Xalmuhamedov, M.Mirzahmedov, 2013-yil, "O'quvchi");
- 7-sinf "Geometriya" (A.A'zamov, B.Haydarov, E.Sariqov, A.Qo'chqorov, U.Sagdiyev, 2013-yil, "Yangiyo'l poligraf servis");
- 8-, 9-sinf "Algebra" (Sh.Alimov va boshqalar, 2014-yil, "O'quvchi");
- 8-sinf "Geometriya" (A.Rahimqoriyev, M.Toxta-doddajeva, 2014-yil, "Yangiyo'l poligraf servis");
- 9-sinf "Geometriya" (B.Haydarov, E.Sariqov, A.Qo'chqorov, 2014-yil, "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi").

8-sinf "Geometriya" darsligida "Takrorlash", "Ko'pburchaklar", "Ko'pburchak ichki burchaklarining yig'indisi", "Parallelogramm va uning xossalari", "To'g'ri to'rburchak va uning xossalari", "Romb va uning xossalari", "Kvadrat va uning xossalari", "Trapetsiya va uning xossalari", "Fales teoremasi", "Uchburchak o'rta chizig'ining xossasi", "Trapetsiyaning o'rta chizig'ining xossasi" mavzular ketma-ketligi o'zgartirilgan.

Matematika faniga ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablarning 5-, 6-sinf "Matematika", 9-sinf "Algebra" darsliklari 2014-2015-o'quv yili tanlov asosida yaratildi. Mazkur darsliklari yangi o'quv yili uchun chop etilib, ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablarga yetkazilishi ko'zda tutilgan.

Dars sifatini oshirish maqsadida Xalq ta'limi vazirligi, Respublika ta'lim markazi, Multimedia umumta'lim dasturlarini rivojlantirish markazi

Avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida o'quvchilar bilan quyidagi vazifalarni belgilab olish tavsya etiladi:

- 1 2016-2017-o'quv yili umumiyo'rta ta'lim maktablari foydalananligi darsliklar, metodik qo'llanmalar va qo'shimcha adabiyotlar bilan tanishitish;
- 2 "Mahorat maktablari" da o'quvchilar bilimida aniqlangan bo'shlari yoldirish va ularni bartaraf etish yo'llari bo'yicha tavsialar ishlab chiqish;
- 3 Fizika o'quv-laboratoriya jihozlaridan samarali foydalanish, asbob-uskunatar, kimyoiy reaktivlarni inventarizatsiyadan o'tkazish, ularni saqlash hamda sarflangan, ishlash uchun nosoz jihozlar o'rnni qayta o'ladirish va harakatdagi o'quv seminarlarini tashkil etish;
- 4 Fizika darslarda o'quvchilarining bilim samaradorligini oshirish uchun mustaqil va ijodiy ishlashga yo'naltiruvchi topshirqlar berish metodikasi;
- 5 Fizika ta'limi samaradorligini oshirishda AKT va internet materiallardan foydalanish;
- 6 Fizika fanini o'qitishda zamona yig'itish metodikidan foydalanish;
- 7 Fizika fanini o'qitishda zamona yig'itish metodikidan foydalanish;
- 8 Fizika ta'limi sohasida yangilik yaratgan, qiyin o'zlashtirilgan mavzularni turli metodlar bilan samarali tashkil etgan, shu sohada ish olib borayotgan va ijobjiy natijalarga erishgan tajribali o'quvchilarining ilg'or pedagogik ish tajribasini o'rganish va viloyat saytida ommalashtirish yuzasidan fikrashish.

tomonidan o'quvchiga video metodik xizmat ko'rsatish yo'iga qo'yilib, mazkur jarayonda matematika fanining o'qitilishi bo'yicha o'tkazilgan videoseminarlar materiallarni Xalq ta'limi vazirligining www.uzedu.uz internet saytidan olib foydalanish tavsya etiladi.

An'anaviy avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida muhokama etish uchun quyidagi mavzular tavsya etiladi:

- matematika fanini o'qitishning sifat va samaradorligini oshirish, innovatsion ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchining vazifalari;
- 2015-2016-o'quv yili davomida matematika fanining o'qitilishi uchragan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari;
- o'quvchilar bilimida bo'shlari aniqlash va ularni bartaraf etishning samarali usullari;
- matematika darslarda multimedia vositalardan foydalanishning ahamiyati;
- o'quvchilarining matematik tafakkurni rivojlantirishda mantiqiy va harakatga doir masalalarning o'rni;
- matematika darslarda iqtidorli o'quvchilar bilan ishlash;
- darsdan tashqari mashg'ulotlarda internet sahifalaridan olingan matematika faniga doir materiallardan foydalanish;
- matematika fanidan muvakil masalalarini o'qitishda zamona yig'itish pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish yo'llari.

2016-yil 2-iyul, № 53 (8910)

1945 йил. Тонг. Баҳорнинг илк куни. Кушлар бир-бидан қолишимай жўр бўлиб сайрап, шамол эса турли буюмларга урилиб турфа хил соз чаларди. Ҳаммасидан ҳам Орол денизининг гувиллаган овоги ўзгача эшишиларди. Денгиз бўйидан жойлашган Мўйинқ туманида бу кун кутлуг из қолдидри. Қозоқдарё қишилогида балиқчи оиласида туғилган чақалоқ ўтиғиси борлиқни ўйғотиб юборди ёѓе. «Ўйғониш ва яшари фаслида туғилган бола кўпроқ ижодкор бўлиб етишиади», дега қишилок аҳли башорат қўлганди...

Мана, вақт ҳайдовида кетаётган йиллар етиши доғонин ортда қолдидри. Ўзбекистон, Қорақалпоғистон, Башқардистон ҳалқ артисти Гулпаршин Сиримбетова ҳалқ айтса, қалп(ёлғон, бежиз) айтмаслигини амалда исботлади. У кўнгил измида, бетакрор табиат қўйинида улгайди. Табиат — буок ижодкор. У билан дўст тутиниши — муваффакият гарови. Гўзалликдан илхомлана оладиган жон, албатта, гўзалликлар яратишга қодир бўларкан. Имкониятлар эса изланганга топилади. Эзгу ишлар — кўнгилларга меҳр-муҳаббат уруғини экади. Натижада яхшиликлар гуллаб-яшнайди.

Қўшиқ айтиш ҳам — яхшилик. У тингловчига күш кайфият бағишилади, ҳаётга мухаббат, яшашга иштиёқ ўйғотиб, катта мақсадлар сари чорлайди. Бу ҳақда авар ҳалқининг севимли шоири Расул Ҳамзатов шундай ёзади: «Қўшиқ тоғдаги жўшқин дарё, қўшиқ жанг майдонидан ҳабар олиб келаётган чавандоз, қўшиқ — кутимаганда меҳмонга келган дўстинг, қадрдонинг... Қўшиклиар шодлик ва армон маҳсулни. Улар мардлик ва ориятга, орзуга гувоҳ бўлган. Улар ёшлини ботир ва донишманд қиласди, донишманд ва кексаларни эса ёштиради. Чавандозни отдан тушириб тинглашга ундаиди. Пиёданни отга сакраб мими, күшдад парвоз қилиши учун қанотлантиради...»

Ха, қўшиқ қадими, курратли курол. Кучли довул денизини тўлғандириб, тўлқинларни пайдо этганидек, кўнгил тўлиб-тошганда қўшиқ яралади. Шу боис ажойиб мусиқага йўғрилган сўз — қўшиқ соҳа кўзимизни ёшлаб, гоҳ юзимизга кулгу суратини чизади. Овунаримиз, соғинаримиз — қўшиқ. Инсонлар эса санъаткорларга доим ўзгача меҳр кўрсатиб, ардоқлашади. Биз ҳам ҳалқимизнинг севимли санъаткори Гулпаршин опа Сиримбетова билан сұхбатлашиб, ўзимизни қизитирган саволларимизга жавоб олдик.

— Санъат оламига қандай кириб келгансиз?

— Хали-хануз эсимда. Кичкина пайтимизда телпакрадио бўлиб, одамлар кўп йигиладиган жойларга осиб кўйиларди. Унда турил хабар ва қўшиклиар айтиларди. Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон ҳалқ артистлари — Тамараҳоним, Орзигул Отамуратова, Гулхан Шерозиева, Тўхта Раҳмоно-

ҳайъат аъзолари бир овоздан биринчи ўринга муносаб деб баҳолаши. Тошкентда ўтказиладиган якуний босқичга энг талантли ёшлардан гурух тузилиб, бир ой мобайнинда қизғин тайёргарлик кўрганмиз. Ўша танловнинг республика босқичида биринчи ўринни қўлга киритишм ҳаётимда унтилас воеа бўлди. Мени Бердак ашула ва рақс филармонияси(хозирги «Айкулаш» ансамбли)га қабул қиласидар.

— 1963 йили Тошкент консерваториясига иккни йиллик тайёрлов курсига, сўнг тўрт йиллик асосий ўқишига қабул қилиниб, 1969 йили уни муваффақиятли

уларни катта мақсадлар сари руҳлантиришдан ибортади.

— Оддий ва самимий шеър қачон ва қандай килиб кўнгилларга этиб бориши мумкин?

— Сўзга создан бежирим либос кийдириш катта санъат. Овоз шунчаки восита эмас. Овозингда кайфиятинг, борлиғинг акс этиди. Айтаётган сўзинг — бу ўзингидир. Сўз — жон ичидан чиккан жон, мўъжиза. Уни ҳеч қачон бекор сарфламаслик керак. Қўшиқ айтдингми, кўшигинг жонларга жон, танга малҳам бўлсин. Қўшиқчи оддий касб ёки қобилият ҳам

ними ёки томошабин, мухлислириними?

Овоз пардаси бора-бора очилади. Изланнада бўлган инсон оддий нарсанинг ҳам минглаб қирраси мавжудлигини англаб етади. Талант ҳам тарбияни талаб этиди. Техникия буткул ишониб қолмаслик керак, чунки у инсонларни эринчоқлика ўргатади. Муаммо шундаки, ҳозир кўпчилик техникини эмас, техника инсонларни бошқарбек кетмокда. Ҳақиқий қобилият бўлса, қолипга симайди. У бетакрор. Бетакрорлик доим инсонларни оҳанрабодек ўзига тортади. Бугунги ижронг кечагидан яхши, эртанигиси эса бугунгидан ҳам зўр бўлади. Яхши қўшиклар ана шундай, у — йиллар меваси, жон озуқаси.

— Санъаткор учун ёнг катта мукофот нима?

— Ҳалқ олқиши, хурмат ва эътироғига эришиш — мукофот. Бу йўлда ўзимизни узлуксиз тарбиялаб бориши — маъсулти. Хурмат қозониш учун биринчи ўзинга ўзгаларнинг хурматини жойига қўйишинг керак. Чунки ўзингда бўлмаган нарсани бошқага ҳеч қачон бера олмайсан, бошқадан кутишинг ҳам ноўрин. Тарбиянг бўлмаса — ахлоқсизликни, билимнинг бўлмаса — саводсизликни, меҳринг бўлмаса — ёвзликни сингдирасен. Шу боис ижодкор инсонлар, санъаткорлар маданиятили, билимли бўлиши зарур. Ёшлар доим улардан ибрат олади, уларга тақлид қилишади.

— Баъзан ҳаммаси яхши бўлса ҳам нимадир етишимаётгандек туюлади(ми)?

— Ижодкор инсонларда бу туйгу кўпроқ сезилди керак. Нималигини ўзинга ҳам билмайсан. Тонг ҳамма жойда бир хил отади, лекин қишлоқда, ўз уйингда ўйғониш гашти бўлакча. Бу туйгу — иломдир балким. Қайсирид қадрдонингни кўмсаш, соғин ёки кутиш...

Баъзан ёлғиз қолиб ҳам ёлғиз бўлмайсан. Базан эса, минглараро ўзингни ёлғиз хис қиласан. Ҳақиқий сукунат ичада қолганингда бўлса қалбинг куйлай бошлайди. Бу садони эшита олиш чинакат қобилият.

— Ҳалқимизга тилағиниз.

— Дехқон қишининг қорли, баҳорнинг баракали келишини, шифокор беморнинг тезда соғайшини, устоз шогирди камолини кўришини истаганинни каби санъаткор ҳалқимизнинг тўй-томоша, байрамларни кўп бўлишини, яхши кунларда ўгуриб хизмат қилишини тилайди. Осмонимиз очик, ҳар кунимиз тўй, байрам бўлсин!

Несибели
МАМБЕТИРЗАЕВА,
«Ийлинг энг фаол журналисти»
танловиғолиби

Яхши кунларимиз йўлдопи

бўлганман. Шу тўғарак аъзолари ҳар ойда, байрамларда концертлар уюштиради. Айнича, ёз ойлари биз учун қизиқарли ва мазмунли ўтарди. Кун исини билан одамлар кора уйларга кўниб, томлар бўшаб қоларди. Кечда кун бўйи далада меҳнат қилиб, чарчаб келган қишилар аҳлини йиғиб концерт кўниб берардик. Катталарнинг дуоси, кимматли маслаҳатлари бигза қанот бағишиларди. Кўнгилларга шодлик улашиш орқали ўзимизни беҳад баҳтиёр сезардик...

Қўшиқ дунёсига ҳақиқий кириб келишим эса саккинчи синф пайтимдан бошланди. «Қўшиклиар байрами» фестивалида мактабимиз номидан қатнашадиган бўлдим. Туманга борсам, ҳамма мактабдан исъетдодли ўғил-қизлар йиғилган экан. Бор иқтидоримни ишга солиб биринчи ўринни қўлга киритганман. Бу дастлабки ютуғим ота-онам ва устозларимни жуда севинтириди. Нукусда бўладиган танловда ўзбек, қорақалпок, қозок ва тоҷик тилларida жами еттига. Ҳамма

тамомладим ва яна ансамблга қайтиб келдим. Ҳар йили юртимиз бўйлаб, қўшини давлатларга бориб концертлар берардик. Ҳалқимизнинг бой санъатини дунёга таништиришда хизмат қилганларигидан фарҳанаман.

Репертуаримда ҳалқ қишиклиари кўп ўрин эгаллайди. Бу шундай бебаҳо мероски, асрлар юкини елкасида кўтариб бизнинг замонимизгача этиб келганларигини ўзи катта мўъжиза. Таникли ва таҳжрибали композиторлар Нажиматдин Муҳаммаддинов, Кудайберган Турдикулов, Абдирайим Султонов, Фаний Аманиязов, Ансатбой Қайратдиновлар билан биргаликда ишламоқдаман. «Элларим борди» деб тўлғаниб шоир Ажиниёб бобомни англадим, «Беш парда», «Ёр-ёр айтайн» «Дарёсан», «Дам бермас» каби қўшиклиар ҳаётим мазмунига айланди. Мен қўшиқ дунёсига, қўшиклиар эса менинг қалбимга буткул сингиб кетган. Вазифам — қалб созини тилга кўчириб, ҳалққа етказиш, инсонларнинг кувончи ва дардига шерик бўлиш,

эмас. Уни англаш ва тушуниш инсонни баҳтиёр килибигина қолмасдан камолотга етаклайди. Ҳудо сенга овоз беридими, ҳалқингинг айтар сўзи, ёруғ юзи бўлишинг керак.

— Санъат оламида кече ва бугунни қандай таърифлайсиз.

— Вақт ҳамма нарсани ўзгартиради. Тўғри, фантехнология имкониятларидан самарали фойдаланиш керак, лекин техника ижодкор бўла оладими?! Унда кўнгил борми? Фонограмма қайсирид маънода яхши, қайсирид маънода у бариси, санъат эмас-ку! Масалан, катта байрамларда овоз узоқча этиб бориши, яхши эшишилиши керак. Шундай пайтлари фонограммадан фойдалансан бўлди. Аммо ҳозир аксарият қўшиклиаримиз кўпроқ техника имкониятларидан фойдаланиши афзал кўради. Концерт ва тўйларда факат оғзини ҳаракатлантириб, у ёқдан — бу ёққа чопиб юрган санъаткорларни кўриб, кулиш ёки йиглашни билмайсан киши. Улар кимни алдаяпти: ўзи-

Кўёш заминни иситади, зулматни ёртади. Кўёш нурларидан баҳра олиб мевали боелар ҳосил беради, гул-ғунчалар очилади. Кўёшдан Ер юзига жуда катта миқдорда энергия келади, яъни 1 сонияда 170 миллиард Жоуль. Кўёшдан уч кун давомида келадиган энергия бутун Ер остидан қазиб олинадиган энергияга тенг экани манбалардан маълум.

Кадим-қадимдан, ҳали ёқилғиларнинг бугунги турлари қашф этилмасидан олдин, одамзод кўёш энергиясидан самарали фойдаланиши йўлларини излаган. Масалан, сувни иситиши учун оддий қора кутилардан фойдаланилган. Хозир бунинг ўрнини замонавий, юқори самарадорликка эга кўёш коллекторлари эгаллаган.

Шу ўринда, икки оғиз коллекторлар хакида тұхталып ўтиш жоиз. Коллектор (lot. collector — йиккич) — 1) электр токи частотасини механик ўзгартыргич; электр машина ротори (яко-

Кўёш ошхонаси:

Самарали энергия манбай

ри) билан конструктив бирлаштирилган. Бирбиридан ва ротор корпусидан электр жиҳатдан изоляцияланган ток ўтказувчи пластинкалардан иборат. Ҳар кайси пластина якорь чулғамишининг бир ёки бир неча ўрамларига уланади. Ротор айланганда коллектор пластиналари сиртида контакт чўткалари бирин-кетин сирпанин, чулғамиши ташки электр занжирига улади; 2) ташки электр занжирига билан асбобнинг коллекторли зонасини боғлайдиган транзистор электроди ва бошқалар.

Хабарингиз бор, Тошкент вилоятининг Паркент туманида жойлашган "Физика-Кўёш" иммий ишлаб чиқариш бирлашмаси Материалшунослик институтига қарашли, иссилик куввати 1 Мвт бўлган катта кўёш курилмаси мавжуд. Бу курилма ёрдамида кўёшни эрийдиган, республика саноатида кўлланиладиган иссиликка чидамли, оловбардош, мустаҳкам керамик материаллар олинади. Катта кўёш курилмасида мужассамлаштирилган кўёш нурлари лазер нурларига айлантирилади ва ҳоказо.

Хозирги даврда кўёш энергиясидан нафакат илм-фан, техника соҳаларида, балки кунданалик турмушмизида, индивидуал секторларда ва фермер хўжаликлари фаолиятини янада кенгайтириша кенг фойдаланимоқда. Бунга мисол килиб Материалшунослик институтидаги яратилган кўёш ошхонасини келтириш мумкин. Бундай кўёш ошхоналаридан, айниқса, серкүёш Ўзбекистон шароитида кенг фойдаланиши мумкин.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

"TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO" МЧЖ

2016 йил 4 август куни бошлангич нархи босқичма-босқич ўсиб бориш тартибидаги очик аукцион савдоларини ўтказади!

Аукцион савдоларига Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота кўчаси, 6-йда жойлашган, Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди балансидаги 1999 й. и/ч, д/р 01/205 RCA, бошлангич нархи 29 714 000 сўм бўлган «Форд Транзит» русумли; Тошкент вилояти, Кибрай тумани, Кибрай шаҳри, Зебунисо кўчаси, 1-йда жойлашган, Тошкент вилояти Кибрай тумани кишлоп сава шўхалиги бўлими балансидаги 1997 й. и/ч, д/р 10/702 GAA, бошлангич нархи 11 920 219 сўм бўлган «Нексия ДЭУ» русумли; Тошкент шахар, Юнусбод тумани, А.Кодирий кўчаси, 2-йда жойлашган, тарита корхона шаклидаги «О'zbekinvest ASSISTANS» сервис агентлиги балансидаги 2001 й. и/ч, д/р 01/368 MBA, бошлангич нархи 7 900 000 сўм бўлган «Нексия»; Тошкент шахар, Миробод тумани, Буюк Турон кўчаси, 41-йда жойлашган, «HUQUQ VA BURCH» ижтимоий-хуқуқи журнали балансидаги 2009 й. и/ч, д/р 01/203 LAA, бошлангич нархи 21 819 200 сўм бўлган «Нексия S-150»; Тошкент шахар, М.Улугбек тумани, Буюк ипак чўкаси, 41-йда жойлашган, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқи сақлалаш вазирилиги Тиббёт-санитария бирлашмасининг марказлашган автобазаси балансидаги 1997 й. и/ч, д/р 01/029 EVA, бошлангич нархи 8 100 000 сўм бўлган «Дамас»; 1995 й. и/ч, д/р 01/032 VBA, бошлангич нархи 4 000 000 сўм бўлган «ГАЗ-310230»; 2000 й. и/ч, д/р 01/078 DCA, бошлангич нархи 13 100 000 сўм бўлган «ГАЗ-322100» русумли автомотортранспорт воситалари кўйилади.

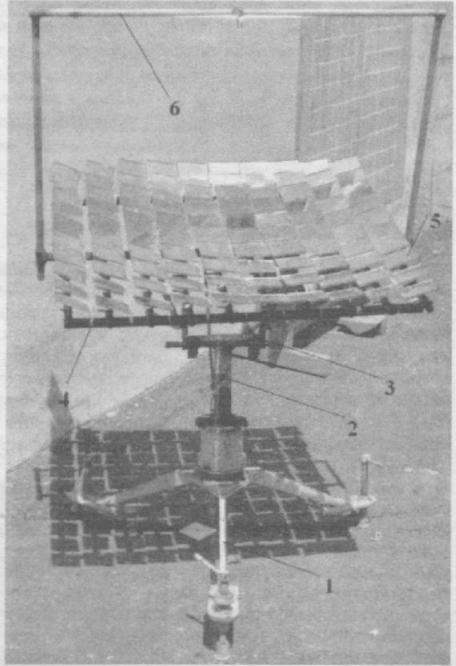
Талаборлардан буюрманомаларни қабул қилиш, расмий иш кунларидаги мазкур эълон чиқсан кундан бошланади ва савдо кунидан **2 (икки) кун** аввал соат **18:00**да тўхтатилади.

Савдоларда қатнаши учун бошлангич нархнинг камидаги **20 фоизи** миқдорига закалат пули «TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO» МЧЖнинг АТИБ «Ипотекабанк» Шайхонтохур филиалидаги ФА:№0425, СТИР:302071274, 2020 8000 7049 2931 8001 хисоб ракамига тўланади.

Савдо голибига савдо кунидан бошлаб йигирма кун мuddат ичидаги олди-сайди шартномасини имзолаш, тўланган закалат пули миқдорига сотиб олиш

Кўёш ошхонаси ўтчамлари 10x10x0,6 см бўлган 100та ясси кўзгудан иборат (1-расм). Кўзгулар "Г" шаклидаги пластина эпоксид елими билан орқа томонидан қотирилган.

Вертикаль ва горизонтал айланниш ўқлари курилма юзасини кўёшга йўналтириш имконини беради. Мъалумки, Ергаги кузатувчига нисбатан Кўёш ўз траекторияси бўйлаб ҳаракатда бўлади, бу эса курилманни вақти-вақти билан (хар 15–20 дақиқада) кўёшга қартиб туришни талаб қиласи. Энг муҳими, кўёш ошхонаси осон йигилади. Жумладан, алоҳида кўзгулар асосий каркасга болтлар ёрдамида маҳкамланади, ҳар бир кўзгудан бўлган кўёш доғи эса курил-

1-расм. «Кўёш ошхонаси»нинг умумий кўриниши. 1-таянч, 2-вертикаль айланниш ўқи, 3-горизонтал айланниш ўқи, 4-кўзгулар ўрнатиладиган каркас, 5-кўзгулар, 6-тутуқ.

илинжихда дарахт шоҳларини кесиш, синдиришга ҳам ҳожат ийк.

Хуласа килиб айтганда, борган сари дунё ахолиси кўпайиб, энергияга бўлган эҳтиёжнинг кескин ортиши олимларни кўёш коллекторларидан унумни фойдаланишга, нанотехнологиялар соҳасини жадал ривожлантиришча чорамоқда. Бу билан ўрмонлар сақланиб, газ, нефть ва бошқа манбаларнинг келгуси авлодларга ҳам етказилиши, табият соғлигини асраш каби долзарб муммалорга оқилона ечим топиш мумкин. Шу боис ўртимизда ҳам олимлар, ихтирочи мухандислар қарийб йил давомида беминнат нур сочиб турувчи кўёш нурларидан самарали фойдаланиши йўлларини изламоқда, мавжуд технологияларни ўзимизда ҳам кўллаб, мамлакатимиз ахолисининг мушкунини осон қилмоқда. Бу борадаги изланишларимиз яқин йилларда ўз маҳсулини бериб, биз яратган кўёш ошхоналари турмушмизга жадал кириб борса, ажаб эмас.

Йўлдош СОБИРОВ,
«Физика-Кўёш» иммий ишлаб чиқариш
бирлашмаси Материалшунослик институти
катта иммий ходими

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

"TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO" МЧЖ

2016 йил 4 август куни бошлангич нархи босқичма-босқич ўсиб бориш тартибидаги очик аукцион савдоларини ўтказади!

тўлови миқдорининг 15 фоизидан камини ташкил этган тақдирда, етишмаётган суммани шартнома тузилгунга қадар тўлаб бериш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди автотранспортни голибига очик аукцион савдоларини ташкилотчисига сотилиш нархидан **5 фоиз** миқдорда комиссиян тўловни қоплаб бериш шартлари юқлатилади.

Мазкур автотранспорт воситалари юқорида белгиланган савдо кунидан сотилмаган тақдирда, улар бўйича тақорир аукцион савдолари, улар сотилгунга қадар наъбатдаги хафталарнинг ҳар **пайшанба** кунлари ўтказилади. Ушбу автотранспорт воситаларига қизиқиш билдириган талаబорлар, уларнинг ҳолати билан сотувни ташкилотларнинг юқорида кўрсатиб ўтилган манзилларига бориб танишишлари мумкин.

Аукцион савдолари соат **15:00**да бошланади ва кўйида кўрсатилган манзилда бўлиб ўтади:

Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Амир Темур шоххўчаси, 16-«А» уй, 3-квартира, 307-хона (Мажлислар зали).

Мурожаат учун алоқа воситалари: телефон: 233-23-40; телекст: 233-23-40, электрон почта: TUAS_MCHJ@mail.ru.

Шунингдек, «TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO» МЧЖ томонидан 2016 йил 16 июн куни ўтказилган аукцион савдоси натижаларига кўра, Ўзбекистон солиқ кўмитаси «Даволаш-соғломлаштириш махмуси» балансидаги д/р 01/240 АСА бўлган «НЕКСИЯ СОНС» — 20 700 000 сўмга; «О'zbekinvest» ЭМСК Тошкент шаҳар филиали балансидаги д/р 01/980 XAA бўлган «Дамас» — 9 200 000 сўмга сотилганлиги ҳамда «Ma'rifat» газетасининг 2015 йил 28 февралдаги №17-сонли нашрида аукцион савдоларига кўйилган, Сув спорту турлари бўйича Республика олий спорт маҳорати мактаби балансидаги д/р 01/740 JAA бўлган «ГАЗ-31029» русумли автотранспорт воситаси, ушбу ташкилотнинг 2016 йил 27 июннадаги 267-сонли хатига асосан аукцион савдоларидан олинганилиги маълум қилинади.

2016-yil 2-iyul, № 53 (8910)

РАКЕТА ФАБРИКАСИ ИШГА ТУШАДИ

Американинг "Blue Origin" компанияси сайджик парвозларини амалга оширишга мүлжалланган ракеталар ишлаб чиқарувчи завод куришини бошлагани ҳақида "Florida Today" нашрида маълум қилинди.

Компания раҳбари Жефф Безос "New Shepard" номли ракета ва капсулани уч маҳората синовдан ўтказди ҳамда учиш муваффакиятли якунланди. Курilmalar суборбитал ва сайджик парвозлари сарф-харажатларини кескин камайтириши билан ҳам ётиборлидир. Колаверса, "New Shepard" тизимида 6 кишилик экипаж азолари денгиз сатидан 100 километр баландликда парвоз қулиши мумкин. Бу мутлақо ҳаффиз эканни ўтган йилнинг апрель ойида ракета ва капсулаларнинг ilk синов парвози кўнгилдагидек кечганидан ҳам билиш мумкин.

Айни вақтда Флорида штатида жойлашган Кеннеди космик маркази ҳудудидан компаниянинг завод куриши учун 44 минг квадрат метр майдон ахраптиган. Курлишиш ишлари 2018 йилгача давом этади. Ракеталарнинг ilk парвози эса 2020 йилда амалга оширилади.

Компания расмий сайтида маълум қилинишича, завода тахминан 300 нафар ходим иш билан таъминланади ва уларга ҳар йили 89 минг доллар маош туланади. "Blue Origin"нинг завод инфраструктураси ва космик аппарат учирлидиган майдон учун ажратган инвестицияси ҳажми 200 миллион долларни ташкил этмоқда.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон

Тошкент шаҳри Сергели туманинаги 6-давлат ихтисослаштирилган умумий ўта таълим мактаби 2016-2017 ўкув йили учун "Математика" йўналишидаги ихтисослаштирилган 2-маҳсус синфларга қабул бўйича танлов бошланганлигини ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

Танловда иштирок этиш учун жорий йилнинг 1 июлидан 31 июлига қадар соат 9:00дан 17:00гача танлов комиссиясига қўйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

1. Танловда иштирок этиш учун директор номига ариза.
2. Ўкувчининг туғилганик ҳақидаги гувоҳнома нусхаси.
3. 3x4 ҳажмдаги бта фотосурат.
4. 086-У формадаги тиббий маълумотнома.
5. Психологик-педагогик диагностика дафтари асосида ўкувчининг қизиқишилари, ўкув фанларини ўзлаштириши ҳақидаги мактаб томонидан тасдиқланган тавсиянома.
6. Туаржойдан маълумотнома.

**Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Сергели тумани, 2-мавзе, 46-уй.
Мурожаат учун телефон: (0-371) 258-24-64, 257-82-07.**

Мадартов Баҳром Кувандиковичнинг "Гўзанинг генетик келиб чиқиши узоқ бўлган дурагайлар асосида сув тансиқлигига чидамли селекцион ашёлар яратиш" мавзусидаги 06.01.05 – Селекция ва уручилик (қишлоқ ҳўжалиги фанлари) ихтисослиги бўйича бажарилган докторлик диссертацияси ҳимояси Тошкент давлат аграр университети ва Андикон қишлоқ ҳўжалик институти ҳузуридаги 16.07.2013. Qx.22.01 рақамли фан доктори илмий даржасини берувчи илмий кенгашнинг 2016 йил 16 июль, соат 10:00 даги мажлисида бўлиб ўтади.

Манзил: 100140, Тошкент шаҳри, Университет кўчаси 2, Тошкент давлат аграр университети. Тел: (+99871) 260-48-00; e-mail: tgau@edu.uz

Нуралиев Фахридин Муродиллаевичнинг 05.01.07 – «Математик моделлаштириши. Соили усуllibар ва дастурлар мажмуси» (техника фанлари) ихтисослиги бўйича «Электромагнит майдонларнинг юпқа электр ўтказувчан жисмларнинг деформацион ҳолатига таъсир этиши жараёнларини R-функция усулида математик моделлаштириш» мавзусидаги докторлик диссертациясининг ҳимояси Тошкент ахборот технологиялари университети ва Ўзбекистон Миллий университети ҳузуридаги фан доктори илмий даржасини берувчи 16.07.2013.T/FM.29.01 рақамли илмий кенгашнинг 2016 йил 12 июль соат 10:00 даги мажлисида бўлиб ўтади.

Манзил: 100202, Тошкент шаҳри, Амир Темур шоҳкӯчаси, 108. Тел/факс: (0-371) 238-64-43; 238-65-52; e-mail: twit@twit.uz

Халқ таълими вазирлиги тасарруфидаги табиий фанларга ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби синов асосида ихтисослаштирилган 2-синфларга ҳамда 3-, 4-, 5-, 6- ва 8-синфларнинг бўшаб қолган ўринларига қабул эълон қиласди.

Ҳужжатлар жорий йилнинг 1 июлидан 31 июлига қадар қабул қилинади. Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, Муродова кўчаси, 1-уй. Мурожаат учун телефонлар: (0-371) 289-09-35; (+99890) 318-06-54.

Эл.почта манзили: tfidum@xtv.uz

САДАФ ТИШЛАР – САРАТОНГА ҚАРШИ ҚУРОЛ

АҚШнинг Маунт Синай шифохонаси қошидаги Икан тиббиёт мактаби (Icahn School of Medicine at Mount Sinai) мутахассислари тишиларни мунтазам тозалаб, шифкор кўригидан ўтиб турладиган инсонларда дэврия бош ва бўйин ўсимтаси билан боғлиқ муаммо бўлмаслигини аниқлади.

"МедВести" манбасида келитирилишича, оғиз бўшлиғи гигиенасига риоя қўймайдиган кишилар нафакат тишикалларни, балки саратондан ҳам азият чекиши мумкин. Олимлар бу хуласага келишдан олдин 20 минг нафар бемор ўтказилган 13ta таддикот натижасини бир-бира гелишиди. Бунда 12 минг нафар кўнгиллининг соғлиғидан ширкоти ўйқ экани, колганларда эса оғиз бўшлиғи, томоқ ва бош соҳасида учрайдиган саратон касалларни белгилари аниқланди.

Мазкур жараёнда Доно Ҳошим раҳбарлигидаги бир гурӯҳ олимлар беморларнинг қанча вақтда шифкор кўригидан ўтиши, уларнинг оғиз бўшлиғи ва миликлидаги кон таҳлилини ўрганди. Йилда бир марта стоматолог ҳузурида бўлган, кунига икки маҳал тишиларни тозалайдиган, милк касалларни аниқланмаган ва бештагача тишини йўқотган инсонларда бош ва бўйин саратонига чалиниш ҳавфи кам бўлар экан. Бундай ҳасталикка мойилик тишиларнинг мустаҳкамлигига ўтибкоризиз.

Мазкур бўлишича, саратон ҳавфи мавжуд бўлган беморларнинг дэврли тенг ярми шифкор кўригидан ўтишга, 11 фоизи эса кунига бир маҳал бўлса ўрганди. Йилда бир марта стоматолог ҳузурида бўлган, кунига икки маҳал тишиларни тозалашга ҳафсала қўймаган.

Динора ФОЗИЕВА ва Фарзона НАБИЕВА тайёрлади.

Бефарқлик талофат келтирад

Ҷаҳонида кўплаб уй бекалари мева ва сабзавотлардан қишига ғамлаб қўйиш мақсадида турли шарбат ва мурబоблар тайёрлайди. Бирор бу жараёнда газ ва электр энергиясидан фойдаланишда ҳар доим ҳам ёнгин ҳавфисизлиги қондадарига амал қилавермайдилар. Оқибатда турли ноҳушниклар, ёнгинлар келиб чиқишига сабаби бўлладилар.

Аҳоли туаржойларида келиб чиқадиган ёнгинларнинг аксарияти юртошларимизнинг ёнгин ҳавфисизлиги қондадарига риоя этмаслиги оқибатида юз беради. Баъзи ҳамортларимиз оддий ҳавфисизлик қондадарини била турбунга амал қилмайди, бефарқлик килиб катта талофатларга ўйл қўйиб беради ва оқибатда пушаймон бўлади. Энг ачинчалиси, бу бефарқликлари, ёнгин келиб чиқишининг олдини олиши ҳаракат қилмаганликлари сабаби «тилизиз ёв» балоси туфайли ўз ҳаётларини ҳам хатарга қўйдилар.

Шу каби салбий ҳолатларнинг олдини олиш, уларга қарши курашишида барчамиз бир ёқадан беради чиқариб ҳаракат қилишимиз лозим. Зоро, халқимизнинг неча йиллар мобайнида кўлга киритган маданий ва маддий бойлигини асрраб-авайлаш, уларни тиспис ёв таҳдиддан сақлаш соҳа ходимлари билан бирга идора ва ташкилотлар, маҳалла ва таълим муассасалари жамоалари зиммасига бирдек масъулият юклайди.

**Асом ҚАНБАРОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ ёбб
28-ҲЕХК инспектори, сержант**

Тошкент вилояти Паркент туманинаги 46-умумий ўта таълим мактаби томонидан 2009 йили Мирвалиея Покиза Мирзоит кизи номига берилган O'R-SH №1030489 рақамли шаҳодатнома йўқолганилиги боис

БЕКОР КИЛИНАДИ.

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети маъмурияти ва Касаба уюшма қўмитаси Биология-тупроқшунослик факультети "Зоология" кафедраси доценти Матназар Раҳимовга падари бузурковри Шомурод отанинг вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети маъмурияти ва Касаба уюшма қўмитаси Геология ва география факультети "Геология" кафедраси ўқитувчиси Моҳигул Курбоновага падари бузурковри

Мамасоли отанинг
вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Куз кунларининг бирнада онам кўз касалликлари шифохонасида даволана бошлади. Хар куни ҳолидан хабар олгани борганимда шифокорларнинг беморларга қиласётган ширин мумоаласидан қувонадрим. Бир гал онам: «Шу ерда бир фаррош аёл бор. Жуда яхши, очиқкўнгли экан. Бўш қолди дегунча, ёнимга келади. Зериктирмайди барака топкур. Кизларининг бир ўқитувчи десам: «Уша қизингиз келса, мен билан учраштирасиз», деди. Хозир айтиб келаман», деб чиқиб кетиб, беш дақиқа ўтар-ўтмас, ўтиз беш ёшлардаги будгурдан, истараси иссик жувон билан кириб келди.

Аёл мен билан худди қадрронлардек кўришгач, ўқитувчиларни хурмат килишини, устоzlарга ихлоси баландигини айтди. Мехр билан разм солдим. Рўмолидан чиқиб турган оқтолалар унинг ёш бўлишига қарамай, ҳаётнинг аччик-чучугини тобти кўрганини айтиб турардид. Кулиб гапирса ҳам, кўзлари мунгли. Исли Ноила экан. Ўзига тугишганидан ҳам яхин бўлиб қолган ўқитувчи ҳақида сўзлаб беришина истаётганини айтди, мен эса бир касбодом ҳақида бажонидил эшигтим келаётганди.

Ноила ўйга чўймиб, чукур хўрсини болгач, хикоясини бошлади:

— Хар гал ўша воқеалар эсимида тушса, ўзимни сира тутиб туролмайман, — юзидан оқуб тушаётган кўшашарини рўмолининг уни билан артди. — Пешона экан. Ота-онамдан эрта етим қолгач, энамнинг қўлида тарбия кўрдим. Тақдирни қарангки, ота-онаси ахрашиб, яхинлари қўлида вояга етган кўшини қишлоқлар Исломилжонга менинг узатиди. Ёшлигига айтмаганга кейин ҳам айтмас экан. «Етимнинг оғзи ошга тегса, боши тошга тегади», деди. Кейин билсан, ховлини сотиди. Майли, тани-жони соғ бўлса, балаларига ватан қилиб беради-да, деб кўнди.

Эрим умуман уйга келмай кўйди. Дом-дарақсиз. На ўлиги бор, на тириги. Кўчама-кўча орқасидан қувиб юзишина ўзимга эп кўрмадим. Йўлни пойлаб кун ўтказардим. Козонимга гўштдан ташкири тушадиган нарсаларни ҳовлида етишитирдим. Шу орада Ўтижон биринча синфга ўқишига борди. Уни етаклаб мактабга борсан, кирк беш ёшлардаги ўрта бўйли аёл бизни кутиб олди. Шу учрашуда ўнинг муомаласи менинг ёди. Ўзини Дилюромхон деб танишириб, фарзандла-

киши-чи? Эрим аламини ароқдан олайдиган бўлиб қолди. Рўзгорда ётишмовчилигу, ичгани-ичган. Эгизакларни бокишининг ўзи бўлмайди. Кўмак сўрашга бирор яқиним ҳам йўк. Энамдан ховли мерос қолган. Каҳна қийналмайлик, уйни сотишига кўнмади. Чунки ўғилларимга керак бўлади. Кичкиналарим ёшига етганда, эрим уйга онда-сонда келадиган, урушишига баҳона қидирадиган одат чиқарди. Тишминни-тишимга кўйиб чидаиди.

Ойни этак билан ёлиб бўлмайди. Одамлар орасида хўжайнин ҳақида гап-сўзлар тарқади. Нима эмиши? Шахарда ўзидан ўн беш ёш катта бефарзанд аёл билан яшаётганиши. Бу

римизга тўрт йил давомида таълим-тарбия беришини айтди. Кейинги сафар ота-оналар мажлисида учрашидик.

Ийғилишдан сўнг опа менга «Синглим, шароитнингизни билдим. Ўқувчим ўтижоннинг ҳамма болалар қатори ўксимай билим олишини истайман. Бунинг учун иккимиз шундай қилайликки, унга отасининг кетиб қолганини сезидирмайлик. Мен сизларга кўйимдан келганча ёрдам бераман», деди.

Бир ҳафта ўтиб, ўғлим уйга кувониб кириб келди. «Ойижон, дадам келаркан, қаранг, ишлаб бизга нималар

ди?» деб саволларга кўмиб ташлади. Кейин бундай совгалини тез-тез ола бошладик. Болаларим уларни дадам юборяпти деб ўйларди. Опа эгизакларимни бочага беришга ёрдамлашди. «Ўйда сикирил ўтирманг», деб менинг шу шифохонага ишга жойлаб кўйди. Агар ҳаётда опам бўлганида ҳам, шунчалар мурувват кўрсатардиди! Биз ўғлимнинг муаллими билан кўяматли опа-сингил тутииндик.

Дилором опа оиласидан, ишларидан ортиниб, сўраб-суршириб хўжайнинни топлиди. Беш йил деганда эрим билан ёнма-ён уйга кириб келди. Ўғилларимнинг суюнганини айтмайсизми? Хўжайнин қилган ишидан пушаймон. Ўзим етим бўлганим боис болаларимнинг ҳам ота меҳрига зор ўсишини истамади.

Шукур. Ҳаётимиз аста-секин изига тушиб кетди. Дилором опамнинг ёрдами билан хўжайнин мактабда боябон бўлиб ишлапти. Фарзандларининг ризак-насибасини менинг гўдакларимга бўлишиб едириган, оиласини саклаб қолган одам шу муаллим бўлуди. Болаларим отасини, йўқчилиқда ўсиб, ёмон кўчага кириб кетса, ҳолим нима кечарди?

«Ойнинг ўн беши коронги бўлса, ўн беш ёрӯ», деганлари рост экан. Оллоҳ менинг яхши инсонларга рўбарў қилди. Энди биз ҳам кимгидар кўмак беришимиз кераклигини хис этаман...

Укинг ўшлари билан бошланган ҳикоя севинч, шукронга ўшлари билан ниҳоясига ети. Одайигина муаллима аёл Дилором опанинг шавнига меҳр билан айтилган гапларга ҳавасим келди. Шифохонадан чиқар эканман, шундай меҳр-муруvватли, олижаноб инсон билан касбоди эканлигидан фархландим.

**Ўткамхон СОЛИЕВА,
Ҷэевон туманинадаги 22-мактабнинг
бошлангич синф ўқитувчиси,
Ўзбекистон халқ таълими
аълоҷиси**

Ойнинг ўн беши ёруғ...

ёхуд “Раҳмат сизга, муаллим!”

хабар умр бўйи ҳамма тортган азобларимдан ҳам оғирроқ бўлди. Ўзи бу гапларни тан олмасди. Шу орада энамдан қолган ховлига қаерданadir эски бир танини оиласи билан кўчиб келди. Хўжайнин менга: «Ховли қаровсиз бўлиб қолмасин, вақтича туршизади», деди. Кейин билсан, ховлини сотиди. Майли, тани-жони соғ бўлса, балаларига ватан қилиб беради-да, деб кўнди.

Эрим умуман уйга келмай кўйди. Дом-дарақсиз. На ўлиги бор, на тириги. Кўчама-кўча орқасидан қувиб юзишина ўзимга эп кўрмадим. Йўлни пойлаб кун ўтказардим. Козонимга гўштдан ташкири тушадиган нарсаларни ҳовлида етишитирдим. Шу орада Ўтижон биринча синфга ўқишига борди. Уни етаклаб мактабга борсан, кирк беш ёшлардаги ўрта бўйли аёл бизни кутиб олди. Шу учрашуда ўнинг муомаласи менинг ёди. Ўзини Дилюромхон деб танишириб, фарзандла-

юборганини», дея катта сумкани аранг кўтариб турарди. Ўтижонга костюмшым, кичкиналаримга қишилик кийим бор экан. Бироз ўзимни ўйкотиб кўйдим. Ўғлим «Устозимиз хат бериб юборди», деб қўлимга буқланган оқроғозни тутқазди-ю, ўзи ўртоқларига кийимларини кўз-кўз қилиш учун югуриб чиқиб кетди. Хатда шундай ёзилганда:

«Синглим, Ноилахон! Ахволингиз яхшиими? Рўзгорда қийналшиб қолмадингизми? Суюнчи берсангиз, катта ўғлим Баҳромжон универсиетни биттирид. Ўқитувчи булиб ишлапти. Кечи биринчи маошини олди. Оиласини билан кунониб, яхлигининг одлини сизнинг фарзандларингизга илинди. Синглим, уст-бошларни аризаси бўлса ҳам, яхши кунларда кийидарасиз. Ҳамиша сиз билан бўлган опангиз Дилюромхон!»

Юм-юм йигладим. Кичкиналарим «Дадам келаман дебди, қаҷон кела-

Устоз яратган хазина

Касб тақосози билан Паркент томонларга борганимизда бир гурух таълим соҳаси вакиллари гурунгидан бўлдик. Суҳбат асносида тумандаги 4-мактаб директори Набижон Юнусов шундай деб қолди:

— Бизнинг Муҳаммаджон Ахмедов деган устозимиз бўларди. Жуда зўр инсон эди, раҳматли. Шу киши ҳақида мақола ёзинг.

Ўсмокчилаб сўрасам, Набижон ака устозининг қай бир фазилатини айтишини билмай колди чоғи, бироз хаёлга чўмди-да, сўнг тўлкиниланиб сўзлай бошлади:

— Инсоннинг килган яхшиликлари, эзгу ишлари халқ орасида тилдан тилга кўчиб, унинг умрини узайтиради. Шоғирдлар йигилиб колсак, беихтиёр сұхбатимиз математика муаллими Муҳаммаджон домла ҳақида бўлуди. Устозимиз 1973 йилдан 2013 йилгача — кирк йиллик фаолияти давомиди юзлаб шогирдларни имлни қиди. У киши мактабга эрта тонгда келиб, ҳамасблари, ўқувчиларни кутиб олишни, сўнг, кун поёнида ҳамманни кузатиб, ўйига кайтишини канда кильмасди. Бундан биз хижолат бўлиб, ишга имкон қадар эртарор боришига интилардик. Тартиб-интизом бор жамоада мухит согром бўлади.

Муҳаммаджон Ахмедов тумандаги бир қатор мактабларда ўқитувчилик килган, туман XTMФМТТЭБда масъул вазифаларда фаолият олиб борганди. Мустақиллик йилларида 4-мактабга директорлик қилиб, таълим сифати ва самарадорлигини ошириш борасидаги ислоҳотларда фаол иштирок этган. Бугун паркентлик муаллиmlар устозини юзида табассум билан “тоға” деб ёдга олади. Босиси, у киши барчанинни ўзига яхин олиб “жизн” деб мурожаат қиласар, шогирдларига зарур йўл йўрик ва тавсиялар берар, ёрдамни аямасди. Нафакага чиқка, тумандаги “Бўрсалик” МФИ раиси бўлди. Шу кезлар мактаб ҳаётни маҳаллари ҳамкорлигидаги маънавий-маърифий тадбирларга бойди.

Беш-ўн йиллик педагогик тажрибага эга ўқитувчи таълим-тарбияядаги ҳар қандай муаммога ечим топишида моҳир бўлади. Аммо кирк йиллик тажрибага эга муаллим илғор методлар борасида мисоли ҳазина. Муҳаммаджон Ахмедов шогирдларни туман халқ таълими мусассаслари учун худди шундай хазина эди.

Yaxshilar yodi

У туганмас нур, зиё. Илмдан кўнгилга тушган ҳар бир шульга тафқурга сингишиб бораверади. Қаҳрамонимиз фанлар академияси ўсимлик моддалари кимёси институти етакчи илмий ходими Ахмадхон Маматхонов ҳам илмни ҳаётни маошини деб билади. Олим ўтган йили узоқ вақтдан бўён излашишлар олиб бораётган тадқикотини яқунлаб, техника фанлари доктори ил-

татбиқ этди. Аҳамиятили жиҳати шундаки, олим мазкур тадқикоти мобайнида жигарни ҳимояловчи ва сафро ҳайдочви хусусиятига эга ирихол воситаларини олиш технологияларини ҳам яратди.

Ўсимликлар таркибида гиологик фаол моддалари кимёвий тадқик қилиш, уларнинг фармакологик таъсирини анилаш, шу асосда янги дори воситаларини ишлаб чиқа-

ユシムлик моддалари кимёси институтида бинуна биринчилардан бўлиб олим Ахмадхон Маматхонов ҳам-муаллифигидаги фитоэтренинглар асосидан кувват берувчи ва тетикилаштирувчи дори воситасини амалиётга таътиб қилинди.

— Ахмадхон Маматхоновнинг илмий шилари дунё олимлари, академик ва профессорлари томонидан катта қизишишга сабаб бўлган, — дейди ўсимлик моддалари кимёси институти директори Шомансур Сайдуллаев. — Бунун институтидаги томонидан дунёнинг бир қатор мамлакатларига экспорт қилинаётган дори воситалари технологияси устоз томонидан ишлаб чиқилгани ҳам эътиборга лойик. Олимнинг сўнгги беш йил давомиди олиб бораётган тадқикотлари шашир ўсимлигидан проспекта бези аденомаси ва сараторини даволаш учун дори воситасини олиш технологияси ишлаб чиқшига қаратилган.

Устознинг илмий фаолияти шогирдлари учун чиннакам маёй.

**Ҳикмат МАХСУМОВ,
Равшанжон ХАЛИЛОВ**

Илм бепоён

мий даражасини олиш учун диссертация ишини ёқлади.

Ахмадхон Маматхонов маҳаллий ўсимликлардан янги кувват берувчи ва кучли таъсирга эга дори воситаларини саноат миқёсида олиш технологиясини ишлаб чиққани аҳамиятилидир. Шунингдек, у жаҳон амалиётида илк марта терпеноид спиртларининг мурakkab эфирларини ўрганинда Япониянинг Токушима ва Киото университетлари олимилари ижобий натижаларга эришган. Эътиборлиси, соҳа фаолиятида кузатилаётган бундай самара ва натижаларни юртичиларга ўрганинда ютуклар мисолида ҳам кўриш мумкин. Айтайлик,

2016-yil 2-iyul, № 53 (8910)

Бухоролик болалар беллашувда фаол

Ўқувчи-ёшларнинг спорт билан мунтазам шуғулланишини таъминлаш, юртмизине чекка ҳудудлари ва қишлоқларида жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш, айниқса, оромгоҳга жалб этилмаган ўқувчиларнинг бўши вактларини мазмунли ташкил этиши мақсадига йўналтирилган «Ёз — 2016» спорт мусобақалари Бухоро вилоятининг барча туман ва шаҳарларида катта тайёргарлик ва кўтарилик кайфият билан ўтказилмоқда.

— «Ёз—2016» спорт мусобақаларининг юқори савиядаги ўтказилишини таъминланаси мақсадидан беллашувларнинг белгиланган муддатда ўтиши, спорт иншоотларининг тайёргарлик холати, шунингдек, голиб ўқувчилар ва уларнинг мураббийларини муносиб тақдирлаш ишларига ётибор каратиди, — дейди «Ёшлик» жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг Фиждуон туман кенгаши бўлинмаси раиси ўринбосари Сайдабор Бурхонов. — «Ёз — 2016» спорт мусобақасининг тантанали очилиш маросими тумандаги болалар ва ўсмиirlar спорт мажмусидаги ўтказилини. Мазкур спорт байрами кўпчилик йигит-қизларда мусобақада иштирок этиш иштиёқини ўйғотди. Ички имкониятларимиз ва ўқувчиларимизнинг кизишишларидан келиб чиқсан холда Низомда белгиланган

спорт турларига ќўшимча равишда дзюдо ва белбогли кураш бўйича ҳам беллашувлар ташкил этилди. 12ta вазн тоифасида кечган дзю-до баҳсларида саккизга жамоа таркибида жами 146 нафар ёш спортич ўзаро беллашди. Умумий натижаларга кўра, 1-умумтальим мактабининг Илхом Адизов мураббийлигидаги

«Yoz — 2016»

ги ёш спортчилар жамоаси 1-ўринин кўлга киритди. Белбогли кураш бўйича эса тумандаги 32-умумтальим мактаби ўқувчилари голибликини кўлга киритди. Эндиликда ўтадиган ёш футболнчилар мусобақаси учун футбол майдони шай қилиб кўйилган. Бу йилги «Ёз — 2016» спорт мусобақаларида туман бўйича қарориб икки мингта яқин ўқувчи иштирок этади.

Мазкур мусобақалар Бухоро шаҳрида ҳам қизғин жараёнларга бой тарзда ўтёттириш. Шаҳар марказидаги «Бухоро» спорт мажмусидаги ўтказилган очилиш маросими ёш спортчиларда яхши таассусот қолдири. Тантанали тадбирда 200 нафарга яқин ўқувчи иштирок этди. Маросимдан сўнг мусобақаларга старт берилди.

Стол тенниси бўйича ўтган мусобақа ниҳоятда муросасиз ва кескин баҳсларга бой бўлди, — дейди «Ёшлик» жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг Бухоро шаҳар кенгаши бўлинмаси раис ўринбосари Шавкат Кобилов. — Унда барча жамоалар голиблик учун астодиди кураш олиб борди. Беллашувлар жараёни иштирокчиларининг катта тайёргарлик кўрганини яққол намоён этди. Айниқса, шаҳардаги 18-умумтальим мактаби ўқувчилари беллашувларда фаоллик кўрсатиб, юқори натижанини қайд этди.

Вилоятнинг барча ҳудудларидаги ўтказилган мусобақалар ўқувчиларнинг ёзги таътили мазмунли ўтишига хизмат килаёттириш.

Ироди ОРИПОВА,
«Ma'rifat» мухабири

Асадбекка тенгдошлари ҳавас қилмоқда

Худди минглаб юл-
дузлар орасида Зухро
юлдузи ўзгача яркираб
кўринингидек, ҳар бир
мактабда ҳам иктидорли
ўқувчилар алоҳидаги аж-
ралиб туради. Улар
эришган ютуқлари ор-
қали тенгдошлари ва
ўзидан кичикларни фа-
оликка ундейди. Асад-
бек Муҳаммаджонов ана
шундай ўрнак олса ар-

зигулик ўшлардан бири.
У дарслардан сўнг
Кўкён шаҳридаги болалар
ва ўсмиirlar спорт
мактабига бориб, сузиш
тўғарига машғулотлари-
да қатнашади. Мактабда
ўзининг тиришкоғлиги,
мехнатсеварлиги ва фан-
ларни яхши ўлаштириши
билан ётиборга тушган
Асадбек мазкур спорт
турнирида туман бўйича
қарориб икки мингта яқин ўқувчи
иштирок этади.

зигулик ўшларни кўлга кирит-
моқда. Хусусан, яқинда Беко-
бод шаҳрида бўлиб ўтган сузиш бўйича
Ўзбекистон олиқ чемпионатида иштирок этган
Асадбек 13-14 ёшилар
ўртасида 50 метрга эстафета сузиш баҳсида
голиб бўлди. У мусобақада мураббийси ишон-
чини оқлаб, биттадан

олтигин ва бронза медал-
ни кўлга киритти.

Асадбекнинг мана
шундай меваффакиятла-
ри тобора кўлаймоқда.
Кўкёнин медиалар беза-
ган ёш спортчани ол-
динда бундан да юксак
маралар кутиб турибди.

Муқаддамхон
БЕГМАТОВА

Фаргона вилояти

Омад келмаса қийин

Футбол бўйича «Евро-2016» мусобақаси доирасидаги беш учрашув ўтказиб, бирор марта бўлса ҳам асосий вақтларда галаға қозонмасдан ярим финалга чиқиши мумкинлигини Португалия терма жамоаси кўрсатиб берди. Аксинча, чорак финалга қадар асосий таймларда ёч бир рақибга ютқазмаган поляклар фракатенин пенальтилар сериясида омадсизлик-ка учраб, чемпионат билан ҳайрлашиди.

Албатта, бутун ўйин давомида хужум килиб, аксарият кўрсаткичлар бўйича рақибдан устунонлини намойиш этган жамоа «лото-рея»дан ютқаса, алам килади. Бинонбарин, Роберт Левандовски 2-дакиқада урган тезкор голи эвазига поляжар олдинга чиқиб олган пайтдан то 33-дакиқагача португаллар на ҳимоянини, на хужум уюштиришни билди. Агар 18 ёшли Ренату Саншешнинг зарбаси польшалик химоянгича тегиги, йўналишини ўзgartирмаганда, Фабиански гол ўтказиб юбормасмиди...

таймларда қайд этилган 1:1 хисоби кўшимча бўлимларда ҳам ўзгармага, германияни ҳамак пенаљтилар сериясига навбат берди. Ажабланарлиси, пенаљтилар сериясида нукул жамоанинг

энг ишонган ўйинчилари «қовун туширади». Мазкур матчда поляк жамоаси етакчиларидан бирни, тўпурур єкуб Блащиковски като-си Ф.Сантуш шоғирдларининг куончдан кўз ёш тўкишларига замин яратди.

Кеча португалларнинг ярим финалдаги рақиби номи аниқланди. Унда узъликлар белгияликлар билан куч синашди. Гарет Бейл ҳамда Эден Азар ўртасидаги «дуэйл» муслислар дикжат марказида турнагига шубҳа йўқ. Бургун эса чорак финал учрашувларининг энг ҳаяхонли, энг кизи-
карли ўйини бўлиб ўтади. Унда чемпионликка икки асосий даявогар — Германия ва Италия терма жамоаларининг драматик баҳсига гувоҳ бўламиш. Эртага мусобақа мезонлари турнирнинг чинакам кашфиёти — Исландия термасини енглишга уриниб кўрашини.

Зоҳиджон ХОЛОВ

«Спорт» нашрида ёзишича, Энтони рақибини жангнинг еттинчи раундидадёқ техник нокаутга учратти. Аслида америкалик боксчи иккинчи раундадёқ чукур нокаутнга учраган, бироқ аранг ўнглаб олганди. Шу тарпи рингда Э.Жошуа мутлақо хукмонлик килди. 7-раундда у Доминикуни иккиси марта ерга кулатгач, рефери хисобни очишига маҳбур бўлди.

МЕССИГА ҲАЙКАЛ ҚЎЙИЛДИ

Аргентиналик футbolchi Лионел Месси шарафига Буэнос-Айрес шаҳрида ҳайкал ўрnatilgani ҳакида «Laaficion.milenio.com» сайти хабар берди.

Америка кубоги финалида Чили терма жамоасига пеноналтилар сериясида ютказиб, катарасига иккичи йил бош соvrиндан куруқ колган Аргентина термаси хужумчиси Лионел Месси учрашув якунидага терма жамоа либосини бошқа киймаслиги ҳакида маълум қўйганди. Бу воқеъл жаҳон футболини, хусусан, Аргентина ҳуқумати ҳамда халқини хушёр тортиди. Айни пайдай ундан терма жамоадан кетиши қарорини ўзgartirишини миллионлаб муҳисилар катори Диего Марадона ва ҳатто мамлакат раҳбари Маурисио Макри ҳам сўрмади. Мазкур ҳайкал ҳам Леонинг кўнглини кўтариши учун киска фурсатда тайёрланниб, пойтактнинг энг гавжум гўшалидан бирига ўрнатилиди.

БЕШИНЧИ БОР ОЛИМПИАДАДА

Олимпиада ўйинларида 18 марта олтин медалга сазовор бўлган америкалик Майкл Фелпс алоҳидаги масофаларга сузиш бўйича кечган мамлакат биринчилигига галаба қозониб, Рио-де-Жанейрода ўтадиган олимпия ўйинларида йўлланмана олди.

ТАСС хабар беришича, 31 ёшли спортчи 200 метрга баттерфлай усулида сузиш баҳсида 1 дакиқа 54,84 сония натижага қайд этган. Бу борадаги жаҳон рекорди ҳам айнан Майклнинг ўзига тегиси бўлди, 1,54,58 сониянидир. Бундан ташкиари, Майкл АКШ тарихида бешинчи бор олимпиададаги катнашиш учун йўлланмана олган илк сузуvinча айланди. Шунингдек, у олимпиада тарихидаги энг соvrиндан спортчи ҳамдир. М.Фелпс жами 22 медалга (18 олтин, 2 кумуш ва 2 бронза) эга.

772-ПОГОНАДАГИ РАКЕТКАЧИ

Швейцариялик таникли тенниси Рожер Федерер Лондон шаҳрида давом этадиган Уимблондон турнирингин учинчи даврасига ўйлуммана олди, деб хабар берди «Daily Mail» нашри.

У умумий кунда ўзгаришаси 28,1 млн фунт стерлинга тенг мусобакаларни иккичи турнида маҳаллий спортчи Маркус Уиллис билан 50 метрга эстафета сузиш баҳсида 5-ролдаги ракеткачни бўлса, рақиби жаҳон рейтингидаги 772-йринга жойлашиган.

Энди 34 ёшли швейцариялик тенниси украинлик Александр Долгополов (30) ва британиялик Даниэл Эванс учрашувидаги голибга қарши кортга чиқади.

ЭМЕРИ ЭНДИ ФРАНЦИЯДА

«Пари Сен-Жермен» футbol клуби расмий сайтида келтирилишича, французларнинг мазкур жамоасини келгуси мавсумда испаниялик мутахассис Унаи қозонибади.

27 июнь куни истефога чиқарилган франциялик Лоран Блан ўрнини эгаллаган 44 ёшли мурбий билан 2018 йилнинг июнига қадар шартнома имзоланди.

Хабарингиз бор, У.Эмери ўтган йилларда Испаниянинг «Севилья» клубини бошқариб, 2015/2016 йилги мавсумда мамлакат биринчилигига 7-ўринг билан чекланган бўлса-да, кетма-кет уч марта Европа лигаси кубогини ютди.

ЖОШУАДАН ГАЛДАГИ НОКАУТ

Британиялик Энтони Жошуа Халкаро боксчилар федерацияси(IBF)нинг чемпионлик камарини америкалик дъявогор Доминик Бризилга қарши Лондон шаҳрида 12 раундлик жангда химоя килди.

«Спорт» нашрида ёзишича, Энтони рақибини жангнинг еттинчи раундидадёқ техник нокаутга учратти. Аслида америкалик боксчи иккинчи раундадёқ чукур нокаутнга учраган, бироқ аранг ўнглаб олганди. Шу тарпи рингда Э.Жошуа мутлақо хукмонлик килди. 7-раундда у Доминикуни иккиси марта ерга кулатгач, рефери хисобни очишига маҳбур бўлди.

26 ёшли Энтони хисобидаги нокаутлар сони 17тага ютди. Энди у IBF чемпионлик камари учун янги зеландиялик Жозеф Паркерга қарши жангни килиади.

Фаррух ЖУМАКОУЛОВ ва
Холниса РЎЗИҚУЛОВА тайёлради.

Китоб миллатнинг акл кўзини ёритувчи офтобдир!

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ НАШРИЁТ-МАТБАА ИЖОДИЙ УЙИ

*Сизга тақдим этилаётган ўзбек
ва жаҳон агадиётининг энг сара намуналаридан
даҳраманг бўлинг.*

Мурожаат учун манзил: 100128, Тошкент шаҳри, Лабзак кўчаси, 86-үй.

Телефонлар: (+99871) 241-83-29. Моб.: (+99895) 144-41-82, (+99893) 791-00-70, (+99895) 195-42-42
www.gglit.uz, e-mail: info@gglit.uz.

Маҳсулотлар сертификатланган. Хизматлар лицензияланган.

Ma'rifat

**TA'SIS
ETUVCHILAR:**

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yixtasi olingan.

Indeks: 149, 150. Г-724. Tiraj 35244.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotibiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2010-6416

«Ma'rifat»dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririylar ruxsati
bilan amalga oshirilishi
short.

Tahririylarga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
gilinmaydi va mualifiga
gatyarilmaydi.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxonalar manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'za yakuni — 21-45 Topshirildi — 23-00

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA, Maholat TOSHOVA.
Navbatchi muharrir:
Nasiba ERXONOVA.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

1 2 3 5 6